

Amnesty press

NR 2

2

BO MÖTER TORA
Ett samtal om
Amnestys framtid
SIDAN 32

MALALAI JOYA
Möt "Afghanistans
modigaste kvinna"
SIDAN 46

SKARPT LÄGE

*Nu är en kvarts
miljon på flykt
undan krisen
i Burundi.*

SIDAN 12

Välj ekologisk färg.

Vår ekologiska färg är ren och naturlig, helt utan plast och petrokemi. Färgen framställs av växtextrakt, krita, mineraler och jordpigment. Biologiskt nedbrytbart. Resultatet ger förutom en matt yta med fantastisk lyster också en giffri miljö, för både dig och din omvärld. Färgen är dessutom diffusionsöppen, vilket betyder att den andas. Inomhusluften blir bättre och luftfuktigheten stabilare. Så sätt igång, måla vad du vill, väggar och tak, barnens rum, skafferi eller garage, med en modern ekologisk färg.

Vår färgskala består av ett tjugotal kulörer med naturliga pigment i milda till medelmörka färger. Med den lilla nedtoningen i nyanserna som behövs för att väggarna ska kunna målas i en tydlig kulör utan att bli grälla. Färgskalan bygger på gamla tiders färgsättning och är framtagen med äldre tapeter som förlagor, från sent 1800-tal till senfunkis.

Beställ provburkar på nätet eller besök någon av våra återförsäljare. En provburk räcker till ca 1 kvm.

LEDARE

Från Sachsenhausen till Eslöv

Det var en skakande upplevelse att en vacker majkväll sitta i en fullsatt salong på Södra teatern i Stockholm och se "Männen med rosa triangel", pjäsen som Riksteatern har turnerat med i Sverige under vintern och våren. Pjäsen baseras på Josef Kohouts upplevelser när han i januari 1940 förs till koncentrationslägret Sachsenhausen enligt det Tyska rikets lagar om homosexuella män.

Kohout blir kvar i läger fram till krigsslutet 1945. Det är en stark pjäs om förnedringen i fångenskap och hur nazisternas förtryck drabbade homosexuella när Adolf Hitlers maktövertagande 1933 satte stopp för den liberala sexualsyn som hade präglat Weimarrepubliken. Boken, med samma namn som pjäsen, utgiven under pseudonymen Heinz Heger utkom 1972 och spelade en viktig roll i den senkomna uppgörelsen med förföljelsen av homosexuella under nazismen. Det beräknas idag att upp till 15 000 män skickades till koncentrationslägren och där försågs med en rosa triangel. Många av fångarna dog.

den stora homosexualitetsutställning som förra året visades på Historiska museet i Berlin fanns en intervju med en överlevare från ett läger. Han berättade hur han blev fri 1945. Redan året därpå stod han inför rätta igen och dömdes enligt paragraf 175 för homosexualitet och skickades i fängelse. Domaren

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

han mötte var samma domare som hade dömt honom under nazitiden. Först år 2002 upphävdes domarna mot de tyska män som hade dömts för "homosexualitet" under nazitiden.

Och det skulle dröja ända till år 2008 innan ett speciellt minnesmonument tillägnat de homosexuella offren för nazismen invigdes i Berlin. Paragraf 175, som infördes redan år 1871 under Bismarcks tid, var kvar i Östtyskland fram till 1968. I Västtyskland mildrades lagen 1969 men avskaffades helt först 1994. Den 11 maj i år (!) meddelade Tysklands justitieminister Heiko Maas att domarna mot 50 000 män som dömdes i Tyskland för "homosexualitet" efter andra världskriget nu ska upphävas och att de som fortfarande är i livet ska få kompensation.

dag har många länder kommit långt i arbetet med att acceptera att människors sexualitet är olika. Fördomar och hat, även i Sverige, måste dock alltid bekämpas. Det var ett illavarslande tecken att skådespelaren Mattias Brunn för första gången på 15 år såg sig tvungen att avbryta en pjäs när den sista föreställningen av "Männen med rosa triangel" uppfördes i Eslöv inför gymnasieelever som hånade skådespelarna så att de inte orkade spela vidare. Händet handlade om att pjäsen berättade om bögar. IIII

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare. Malin Engman (layout), Vera Häggblom (sociala medier).
GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin.
REPRO: A4/Lotta Lundin.
ADRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm.
TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01.
E-POST: ap@amnesty.se
HEMSIDA: amnestypress.se
PRENUMERATION: 200 kr.
SVENSKA SEKTIONEN: Postgiro 900072-0,

bankgiro 900-0720.
TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2016.
PRESSLÄGGNING: 8 juni 2016. Utkommer med fyra nummer 2016.
MANUSSTOPP: nr 3/2016: 22 augusti.
HOS LÄSARNA: 21 september 2016.
ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 96 765 exemplar.
OMSLAG: Lotta Lundin. Foto: Johan Persson.
ANNONSER: Richard Kruuse: richard@lvdmalmo.se

LUCKY DOGS AND PROTEIN ENTERTAINMENT PRESENTS
A JUNGLE BOOK ENTERTAINMENT PRODUCTION
IN CO-PRODUCTION WITH ONE TWO FILMS

WORLD PREMIERE
tiff.40 toronto
international
film festival
SPECIAL PRESENTATION 2015

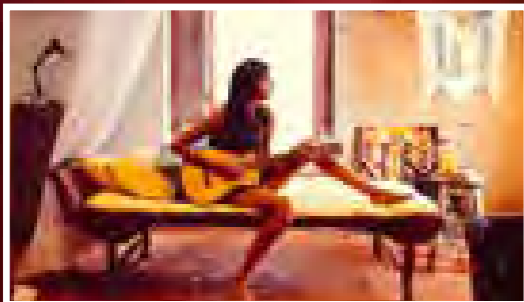
"It's a **terrific** film
that's very **funny** and
heartwarming"

Indiewire

A PAN NALIN FILM

ANGRY INDIAN GODDESSES

ANGELS. LOVERS. VICTIMS. KILLERS. BUDDIES ...
WOMEN.

BIOPREMIÄR 8 JULI

protein
JungleBook
Entertainment

AIGTHEFILM

Svenska
Filminstitutet
LuckyDogs

INNEHÅLL

ELITSTYRKA. Specialstyrkan Rapid Action Battalion i Bangladesh anklagas för en rad övergrepp. Författaren har granskat hur dödspatruller blir allt vanligare i Sydasiens.

FOTO: RAFIQRU RAHMAN/REUTERS/TT

54

12 DEN FARLIGA KRISEN I BURUNDI

Sedan ett år är Burundi i en allvarlig politisk kris. Människor flyr och FN varnar för folkmord om de politiska motsättningarna blir etniska.

DESSUTOM

8

GODA NYHETER

María Teresa Rivera i El Salvador fick 40 års fängelse för påstådd abort. Nu är hon fri.

FRAMTIDEN FÖR AMNESTY

32

Amnestyveteranen Bo Lindblom möter ordförande Tora Törnquist för ett samtal om interndemokrati och MR i dagens värld.

RÄTTELSE

I nummer 1/2016 fanns dessvärre flera fel. Redaktionen ber om ursäkt.

- Reportaget "Fast i flyktens limbo" (sid 8-9) skulle ha haft denna byline: Text och foto: Thomas Aue Sobol och Lasse Telling.
- På kartan (sid 10) försvann Palestina.
- Några av siffrorna i artikeln om Amnestys årsrapport (sid 28-29) hade uppdaterats utan att skribenten noterat det. I minst 19 länder begicks brott mot "krigets lagar". Tortyr förekom i minst 122 länder. I minst 61 länder finns det samvetsfångar.

44

KRÖNIKA

Ulrika Westerlund berättar om hur RFSL fick regeringen att gå med på skadestånd.

58

SÅ GICK DET SEN

Ensaf Haidar fortsätter kämpa för sin man, Raif Badawi.

PRIS. Ensaf Haidar hämtar Sacharovpriset åt sin man.

FOTO: PATRICK SEEGER EPA/TT

TOALETTRIDEN I SÖDERN

HB2 ELLER "HOUSE BILL 2" kritiseras av demonstranter i Raleigh i North Carolina den 25 april. I mars undertecknade North Carolinas republikanske guvernör Pat McCrory en lag som föreskriver att alla personer måste gå på den könsmärkta toalett som överensstämmer med det kön som finns på deras födelseattest.

Beslutet medförde en storm av protester och över 100 företag har hotat att lämna delstaten. En rad artister, däribland Bruce Springsteen, Ringo Starr, Pearl Jam, Boston och Ani DiFranco har ställt in konserter. Andra artister som Beyoncé har valt att framträda men uppmanat sina supportrar att stödja hbtq-organisationer.

I maj agerade Barack Obamas administration och meddelade USA:s alla skolor att transsexuella elever inte får diskrimineras. Om så sker, till exempel med toalettlagar, hotas med indragna federala anslag.

FOTO: CHUCK LIDDY/AP/TT

POET FRI EFTER FYRA ÅR I FÄNGELSE

DEN 15 MARS frigavs poeten **Mohammed al-Ajami**, även kallad **Ibn al-Dheeb**, efter fyra år i fängelse i Qatar. Han hade i augusti 2010 läst upp en dikt i sin lägenhet i Egyptens huvudstad Kairo där han studerade arabisk litteratur. En person i gruppen spelade in framförandet och laddade upp videon på YouTube, där den genast började att cirkulera. I slutet av år 2011 greps Mohammed al-Ajami i Qatar och dömdes till livstids fängelse, vilket senare reducerades till 15 års fängelse. Myndigheterna ansåg att dikten var en uppmaning att störta systemet. Amnesty betraktade honom som samvetsfånge. **||||**

LÄRARFACKETS LEDARE FRI MOT BORGEN

ISMAIL (ESMAIL) ABADI generalsekreterare för iranska lärarfacket ITTA:s avdelning i Teheran, greps den 27 juni 2015 när han var på väg till en internationell facklig konferens

i Kanada. Under våren förra året hade lärarfacket organiserat fredliga demonstrationer i Irans huvudstad. Gripandet av Abadi ledde till nya fredliga demonstrationer där tusentals lärare deltog.

I februari i år dömdes Abadi till sex års fängelse för att ha "spridit propaganda mot systemet".

Amnesty betraktar honom som samvetsfånge. Domen överklagades och den 14 maj frigavs Abadi mot en borgen på motsvarande cirka 800 000 kronor i väntan på fortsatt rättegång, rapporterar lärarfackens internationella Education International. **||||**

FOTO: EI

Ismail (Esmail) Abadi.

VID DATORN. Khadija Ismayilova är villkorligt fri och kan den 27 maj i frihet studera Panamadokumentet.

FOTO: AZIZ KARIMOV/WIKIPEDIA

"Jag fortsätter arbeta som journalist"

DEN 25 MAJ sammanträdde Högsta domstolen i Azerbajdzjan och kom med ett överraskande besked: **Khadija Ismayilovas** straff på sju och ett halvt års fängelse omvandlades till tre och ett halvt års villkorlig dom. Khadija Ismayilova, som hade suttit fängslad sedan hon greps i december 2014, var inte själv närvarande i domstolen men lämnade fängelse samma dag. "Tack för allt ert stöd. Jag känner mig stark och full av energi. Jag kommer att

fortsätta mitt arbete som journalist", skrev hon på Facebook.

Khadija Ismayilova betraktas som Azerbajdzjans främsta undersökande journalist och har bland annat arbetat för SVT-programmet Uppdrag granskning i kartläggningens av Telia Soneras verksamhet i landet. Hon dömdes för en rad ekonomiska brott men anklagelserna sågs allmänt som en hämnd för att hon hade rapporterat om korruption som berörde president **Ilham Aliyevs** familj.

Amnesty International väl-

komnade frigivningen men **Denis Krivosheev**, biträdande chef för Amnestys avdelning för Europa och Centralasien, krävde att domen mot Khadija Ismayilova upphävs i sin helhet. Khadija Ismayilova har fått en rad priser för sitt journalistiska arbete och fick tidigare i maj FN-organet UNESCO:s pressfrihetspris.

Även Reportrar utan gränser och Committee to Protect Journalists välkomnade frigivningen liksom USA:s utrikes-

departement. EU:s utrikeschef **Federica Mogherini** uppmanade Azerbajdzjan att frigge andra personer som fängslats av politiska skäl. Enligt Freedom House finns cirka 80 politiska fångar i landet.

I mars frigavs också tio människorättsaktivister och senare blev även människorättsjuristen **Intigam Aliyev** fri. Han belönades i april med priset "Civil Rights Defender of the Year Award" av svenska Civil Rights Defenders. **||||**

||| *Frigivningen av Biram Ould Dah Ould Abeid och Brahim Bilal är en enorm lättnad och en välkommen nyhet för alla som har kampanjat för deras frigivning."*

Alioune Tine, chef för Amnestys avdelning för Väst- och Centralafrika, sedan högsta domstolen i Mauretanien den 17 maj beordrat att antislav-aktivisterna Biram Ould Dah Ould Abeid och Brahim Bilal skulle frigges. De greps i november 2014 vid en fredlig protest. Biram Ould Dah Ould Abeid är ledare för organisationen IRA, som arbetar för slaveriets avskaffande i Mauretanien.

FRI EFTER FYRA ÅR I FÄNGELSE EFTER MISSFALL

AMNESTY välkomnade den 20 maj att en domstol beslöt att upphäva domen mot **María Teresa Rivera** som hade dömts till 40 års fängelse för överlagt mord i samband med ett missfall hon fick år 2011. Hennes svärmor hittade María Teresa Rivera kraftigt

blödande i hemmet och hon fördes till sjukhus. Där vaknade hon upp med handfängsel och fördes till häkte då sjukhuspersonalen misstänkte att hon hade gjort abort, vilket är totalförbudet i El Salvador. År 2012 fälldes hon för mord.

Den 30 maj varnade Amnesty för att riksåklagaren i El Salvador planerar att överklaga den friande domen och att María Teresa Rivera riskerar att åter fängslas. I ett brev tackade María Teresa Rivera alla som har arbetat för hennes frigivning. Amnesty har kampanjat för hennes fall liksom Center for Reproductive Rights som också har gett rättsligt stöd. **||||**

María Teresa Rivera

FOTO: JORGE MENEJIVAR/AGRUPACIÓN CIUDADANA/IA

VI
LAGAR
DINA
JEANS
GRATIS

NUDIE JEANS REPAIR SHOP

GÖTEBORG: Vallgatan + Drottninggatan
STOCKHOLM: Skånegatan + Jakobsbergsgatan
MALMÖ: Davidshallsgatan

Om du tröttnat på dina gamla jeans erbjuder vi 20% i rabatt på ett par nya. Dina gamla jeans säljs vidare som second hand, eller återvinns och blir nya jeans, mattor, campingstolar eller något helt annat.

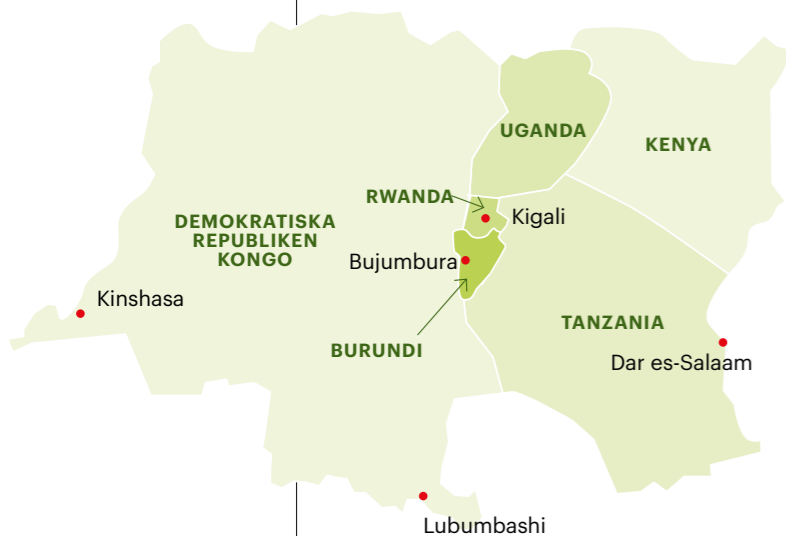
Nudie Jeans co
THE NAKED TRUTH ABOUT DENIM

EN FARLIG KONFLIKT

I BURUNDI HAR PRESIDENT PIERRE NKURUNZIZA ett järngrepp över landet sedan han i juni 2015 lät sig omväljas för en tredje period. Oppositionen har tystats och runt 250 000 burundier har flytt. Väpnade rebellgrupper bildas medan FN varnar för att ett nytt folkmord kan bli följden av den politiska krisen.

TEXT: ANNA ROXVALL FOTO: JOHAN PERSSON

Vill du veta mer om Burundi innan du läser artikeln? Bläddra då till sidan 25.

BURUNDI

HUVUDSTAD:
Bujumbura.

POLITIK:
Belgisk koloni i union med Rwanda till 1962. Ett fredsavtal år 2005 avslutade inbördeskriget som hade pågått sedan 1993. President sedan år 2005 är Pierre Nkurunziza, tidigare ledare för rebellgruppen CNDD-FDD.

YTA:
27 834 km².
(Sverige 449 964 km²)
BEFOLKNING:
11,2 miljoner.

lockan var två på natten och *Abdoul* vaknade av att han var kissnödig. Han kravlade upp ur sängen och stapplade ut på gården, bort mot skjulet där toaletten låg. Han hade just stängt dörren om sig när det starka ljuset av strålkastare från ett fordon plötsligt sipprade igenom springorna i väggen. Han kikade försiktigt ut och såg två beväpnade unga män komma in på gården.

– Är det öppet? hörde han dem fråga.
– Javisst, det är bara att gå in, svarade någon annan som han inte kunde se.

De försvann in i huset där Abdouls mor och far fortfarande låg och sov.

– Så du och ditt parti vill ha problem? hörde en av angriparna skrika.

Sedan ljudet av ett skott.

Abdoul sitter på en träbänk i skuggan av UNHCR:s vita presenningar och gråter. Vännerna, som har samlats runt omkring för att lyssna, blir besvärade och säger åt honom att samla sig men Abdoul hör dem inte. Rösten spricker när han berättar om hur han hörde männen fråga hans mor var sonen i huset fanns någonstans och hur han fick panik. Han klämde sig ut genom en stor glipa mellan

taket och den bakre väggen på toaletten och sprang för livet, bort därifrån. Först på morgonen vågade han återvända och fann sin far på golvet, skjuten i huvudet.

– Min mor satt bredvid. Hon var alldeles tyst.

Det har gått drygt ett år sedan konflikten i det lilla östafrikanska landet Burundi exploderade. Det var våren 2015 och president *Pierre Nkurunziza* bekräftade det som många fruktat: Han tänkte verkligen ställa upp för omval till en tredje mandatperiod, trots protester och varningar både på hemmaplan och från

TREDJE PERIOD. President Pierre Nkurunzizas beslut att ställa upp till omval har orsakat en svår politisk kris i landet.

det internationella samfundet. Burundis starka civilsamhälle, den katolska kyrkan, studenterna och den politiska oppositionen – alla menade att detta var ett brott både mot grundlagen och det fredsavtal som år 2005 fick slut på tolv år av blodigt inbördeskrig.

Lagtexten slår fast att en president bara får väljas om en gång i allmänna val och även om det inte råder några större tveksamheter kring lagstiftarnas intentioner, så är det en olycklig formulering. År 2005, i det första demokratiska valet sedan krigsslutet, var det parlamentet som valde Pierre Nkurunziza till Burundis president, inte folket. Alltså, menar presidentens läger, bör den första mandatperioden inte räknas.

Motståndarna är av en annan åsikt. Under april och maj 2015 skakades huvudstaden Bujumburas ytterområden av våldsamma demonstrationer mot det så kallade ”tredje mandatet”. Unga män byggde barricader, eldade bildäck och kastade sten mot polisen, som svarade med skarpa skott och tårgas. Luften i huvudstaden var tung av bränt gummi, gatorna bubblade av ungdomligt övermod, människor dödades av poliskulor och uppretade folksamlingar. Motsättningar låg öppna för alla att se:

Presidenten var hårt pressad från flera håll, armén var splittrad och situationen stod och vägde. I tysthet slog människor vad

PROTEST. Demonstrationer i oppositionskvarteret Musaga i Burundis huvudstad Bujumbura.

”Vi behövde förändring och kunde helt enkelt inte låta bli att fira. Men det var lite för tidigt kan man säga.”

I EXIL. Justine Nkurunziza är en ledare i civilsamhället och tvingades gå i exil efter kuppförslaget i maj 2015.

med varandra: Hur länge dröjer det innan det blir en statskupp?

Den kom den 13 maj. Medan president Nkurunziza befann sig på krismöte med de östafrikanska ledarna i Tanzania höll fraktioner inom armén presskonferens på en av militärförläggningarna och meddelade att presidenten hade avsatts. Flygplatsen stängdes så att Nkurunziza inte skulle kunna komma tillbaka och i Bujumbura gick demonstranterna ut på gatorna och firade.

Det var en händelse som skulle vända riktningen på konflikten och färga allt som kom därefter. Men inte på det sätt som många trodde den där dagen, då gevärsmyningarna fylldes med blommor.

Eftermiddagsljuset studsar som guldmynt över kullarna i Rwandas huvudstad Kigali. Luften är ljum och tusentals motorcykeltaxiåkare kryssar som sandloppor mellan bilarna. Det luktar bensin och ved och på bakgårdarna tar kvinnor hand om disken efter maten.

Justine Nkurunziza sitter lojt tillbakalutad på stolen efter middagen, i ett hus med få möbler men desto fler av egna och andras barn. Hon är ordförande för COSOME, civilsamhällets koalition för valobservation, och sitt efternamn till trots är hon varken släkt med eller anhängare till presidenten. Tvärtom var hon en av de allra starkaste rösterna i proteströrelsen mot det tredje mandatet förra våren.

Dagen för kuppen befann hon sig i Tanzanias huvudstad Dar es-Salaam, precis som presidenten. Hon och en rad andra representanter från civilsamhäl-

let hade rest dit för att övertyga de östafrikanska ländernas ledare om att de officiellt skulle ta avstånd från Nkurunziza. Hon upplevde att de hade medvind, när mobilerna plötsligt började ringa frenetiskt, alla på en och samma gång.

– Det var vänner i Bujumbura som försökte få tag i oss för att berätta att det pågick en statskupp där hemma, berättar hon.

Justine minns hur de klappade händer och jublade. Det var visserligen inte så här de hade tänkt att det hela skulle gå till, deras organisation förespråkade dialog och icke-våldslösningar men det hade varit en svår vår där många hade fått begrava sina söner.

– Vi behövde förändring och kunde helt enkelt inte låta bli att fira, säger hon och ler syrligt. Men det var lite för tidigt kan man säga.

Kuppmakarna hade missbedömt situationen. Inom mindre än ett dygn hade styrkor lojala med presidenten slagit ned upproret och kastat allt över ända ännu en gång. På gatorna låg döda soldater, de privata radiokanalernas kontor var utbrända, demonstranterna tryckte i sina hem.

När president Nkurunziza återvände dagen därpå rädde inte längre någon tvekan om vem som hade tagit initiativet.

Det inleddes fri jakt på alla som kritiserat regeringen.

Idag finns nästan ingen öppen opposition kvar i Burundi. Majoriteten av nyckelspelarna finns här i Kigali där de burundiska registreringsskyltarna på bilar är nästan lika vanliga som de rwandiska i rusningstrafiken. Många flydde direkt efter kuppen, andra försökte hålla huvudet kallt och trotsa rädslan. Det stod dock snart klart att hoten, som framfördes över telefon om natten

BRED UPPSLUTNING. Såväl studenterna som oppositionen, stora delar av civilsamhället och katolska kyrkan har protesterat mot president Pierre Nkurunziza.

NÄRA HEMLANDET. Det burundiska flyktinglägret Lusenda ligger i östra Kongo. På andra sidan Tanganyikasjön skymtar Burundi.

eller av okända män på gatan, var allt annat än tomma.

Polisen gjorde räder in i oppositionskvarteren, människor sköts, greps, försvann eller hittades döda i förvridna ställningar i rännstenen. Andra kom tillbaka med kropparna vanställda av tortyr. Den världskände människorättsaktivisten och regeringskritikern *Pierre Claver Mbonimpa* höll ut i landet ända till augusti. Under den

FOTO: JEAN PIERRE AIME

Pierre Claver Mbonimpa

tiden hann han gripas en gång och utsattes för två mordförsök. Medan han återhämtade sig på sjukhus i Belgien från livshotande skottskador i ansiktet, mördades både hans son och svärson.

Justine själv gjorde sig aldrig några illusioner. En av presidentens säkerhetsagenter hade sett hennes segerdans i Dar es-Salaam och hon pekades ut som en av dem som skulle ha planerat kuppen. På listan över misstänkta kuppmedvetna fanns namn på såväl kända journalister som

oppositionella, människorättsaktivister och lokala ledare.

Justine återvände aldrig hem igen efter Tanzaniareisan. I stället blev hon en siffra i statistiken över den kvarts miljon människor som lämnat Burundi det senaste året.

Men för de burundier som har försörjt sig på att bruka jorden, sälja frukt på marknaden eller skjutsa människor på sin motorcykel, är det dyra och kosmopolitiska Kigali ingen tillflyktsort. Majoriteten av dem som läm-

TREDJE GÅNGEN. Déniza Habonimana har varit flykting två gånger tidigare i sitt liv. Nu lever hon för tredje gången i flyktingläger.

nat Burundi lever istället i läger i grannländerna.

Från huvudstaden Bujumbura till gränsen mot den krigshärjade östra delen av Demokratiska republiken Kongo är det bara ett par mil. Där ligger flyktinglägren på en höjd med utsikt över den mäktiga Tanganyikasjön, i ett landskap så storslaget att människan liksom krymper: höga, grönklädda berg som störtar ned i himmelsblått vatten, majsåker, palmer och guldgula strandremsor.

Det som ser ut som ett semesterparadis ruvar dock på mörka hemligheter. I skogarna runtomkring opererar sedan många år ett trettiotal olika rebellgrupper och den kongolesiska centralmakten saknar kontroll. Den kongolesiska armén är dåligt utrustad och odisciplinerad – inte sällan lika farlig för civilbefolkningen som rebellerna. Att flyktingarna fortsätter att komma hit, ger en föräning om hur livet har kommit att te sig på andra sidan gränsen.

Déniza Habonimana sitter och pratar med ett par vänner utanför ett av de tusentals vita tälten som ligger som sockerbitar i räta rader på sluttningarna. Hon kommer från kvarteret Buterere

”Ingen löper högre risk att dö en våldsamt död i Burundi i dag än den som är ung och man.”

i Bujumbura och levde på att sälja matlagningsolja och kassavabröd före flykten. Hon har bott här sedan i juni 2015 och har hängt sitt illgröna kjoltyg i dörröppningen för att göra det lite mer likt ett riktigt hem.

Hon försökte verkligen stå ut, säger hon, men hon har sett människor dö det senaste året. Efter att demonstrationerna slagits ned i maj förra året och polisen började göra räder in i de kända oppositionskvarteren, var det allt fler unga män som beväpnade sig för att kunna skjuta tillbaka. Minst två nya rebellgrupper utropade sig, högt uppsatta militärer mördades och ett nytt inbördeskrig verkade krypa allt närmare.

Den dagen då Déniza gav sig av sköt man från alla håll omkring henne.

– Jag såg en man få halsen avskuren. Jag tog mitt barnbarn och flydde ut i skogen, vi sov där flera nätter innan vi tog oss hit, berättar hon och lägger armen om lille Ibrahim.

Resten av familjen är spridd för vinden, allt är kaotiskt. Men Déniza ångrar ingenting. Det är tredje gången i hennes liv som hon har flytt sitt hem: Först som litet barn med sina föräldrar, andra gången i samband med kriget i Kongo i slutet av 1990-talet – ett krig som påverkade hela regionen och involverade sju länder.

– Jag vet inte ens vilka det var som sköt mig, det fanns burundiska, kongolesiska och rwandiska soldater i området, berättar Déniza och visar ärren på armen och i sidan, strax ovanför höften.

– Jag överlevde bara med Guds hjälp, så

då förstår du nog varför jag flydde den här gången också.

Kvinnorna och barnen var de första att lämna Burundi, ibland i rent förebyggande syfte. Det är bara tio år sedan det förra inbördeskriget tog slut och det krävs inte mycket för att sårerna ska rivas upp. Men allteftersom konflikten har fortsatt att mala, har också männen kommit i allt större antal. Ingen löper högre risk att dö en våldsamt död i Burundi i dag än den som är ung och man.

Flyktningarna kommer dock sällan längre än till grannländerna. Burundierna återfinns sällan i de maskstungna båtvraken som sätter kurs mot Europa från Libyens kust. De sitter inte ihopklämda i sladdriga gummibåtar och spolats upp på de grekiska badstränderna. Kanske är det också därför som konflikten har haft så svårt att nå genom mediebruset.

Det är likväl lite konstigt. Burundi har en liknande etnisk sammansättning som grannlandet Rwanda, med en majoritet hutuer och en minoritet tutsier. Den senare gruppen favoriserades av den belgiska kolonialmakten, vilket lade grunden till svåra konflikter.

Under det burundiska inbördeskriget mellan 1993 och 2005 mördades uppskattningsvis 300 000 människor från båda sidor, ofta under etniska förtecken.

Det senaste året har FN:s människorättskommissionär Zeid Ra'ad Al Hussein vid flera tillfällen varnat för att ett nytt folk-

MÅLTAVLA. När protesterna blev allt våldsammare förra våren syntes främst unga män i leden. Det är också unga män som nu löper störst risk att gripas eller skjutas av polis i Burundi.

mord kan vara under uppsegling i Burundi. Företrädare från den hutudominerade regeringen har mer än en gång hemfallit åt ett språk som sänder kalla kårar längs ryggraden på alla som var med då och pekade ut tutsierna som ansvariga för krisen. Samtidigt har alla fria radiokanaler tystats, och regeringspartiets ungdomsförbund Imbonerakure har allt mer antagit formen av milis. Men av den internationella polisstyrka som skulle skickas till Burundi för att

FOTO: WIKIPEDIA

Zeid Ra'ad Al Hussein

skydda civilbefolkningen, syns än så länge inte så mycket som en batong. Afrikanska unionen, AU, har föreslagit en polisstyrka på 5 000 personer men regeringen i Bujumbura har sagt blankt nej.

Burundierna får istället sätta sitt hopp till att deras bröder och systrar har lärt sig av sin historia. Det är inte samma land som då. Den här

MÖRDAD. En mördad man har hittats i floden i kvarteret Mutakura i Bujumbura och körs bort av frivilliga. Döda kroppar har blivit en vanlig syn i Bujumbura. Många bär spår av tortyr.

”De försöker hetsa oss mot varandra men sanningen är att de dödar alla som inte är med regeringen.”

- konflikten är i grunden politisk och oppositionen är etniskt blandad. Bilmekanikern *Radjabi*, som kommer från den våldsdrabbade stadsdelen Mutakura i Bujumbura, sammanfattar situationen en morgon, under högljutt bifall från grannarna som står i tältöppningen och tjuvlyssnar:
 - De försöker hetsa oss mot varandra men sanningen är att de dödar alla som inte är med regeringen. Hutu eller tutsi spelar ingen roll, den som är emot Nkurunziza får en granat istället för ett jobb.

Abdoul, han som gömde sig på toaletten medan fadern mördades, bor ett stenkast därifrån. Han delar ett tält med två vänner och minnen som vägrar blekna. Samma män som sköt hans far kom tillbaka för att leta efter honom flera gånger. När de sedan kom för att söka efter honom på bilverkstaden där han arbetade, fick det vara nog.

- Jag lämnade mitt jobb samma dag med mindre än 5 000 franc på fickan och gick till fots mot gränsen, berättar han.

Den del av lägret som Abdoul är placerad i, har rykte om sig att hysa en massa bråkstakar. Många av dem är ensamkommande unga män som har deltagit i demonstrationerna och senare slagits mot polisen. De flesta har haft som mål att ta sig så långt bort från Burundi som det bara går och i början av året hade flera av dem, däribland Abdoul, lyckats ta sig ända ner till den kongolesiska staden Lubumbashi, huvudstad i Katanga, 125 mil härifrån i sydvästlig riktning.

Det är svårt att föreställa sig mödan och farorna i ett sådant företag, i ett land där det i princip helt saknas asfalterade vägar och

väpnade grupper rör sig i de omkringliggande skogarna. Redan efter ett par dagar greps en av killarna av kongolesisk militär, anklagad för att vara burundisk rebell. Honom såg de aldrig igen. När de andra nådde fram efter flera veckor, gick de för att registrera sig hos FN:s flyktingorgan UNHCR.

- Vi kände äntligen att vi var i säkerhet och kunde andas ut, berättar Abdoul, och gömmer ansiktet i händerna:

- Men då skickade de oss hit.

För att kunna assistera flyktingar i ett så komplicerat land som Kongo ville man ha alla samlade på en och samma plats. Så Abdoul och de andra flögs österut till lägret där majoriteten av burundierna fanns, tillbaka till den plats de hade lämnat. UNHCR beskriver det som en frivillig förflyttning. Männerna som har samlats på gårdsplanen upplevde det inte det så.

Det har gått flera månader sedan dess. Abdoul och hans vänner lämnar aldrig lägret. Männerna som gjort sig kända som lägrets bråkstakar, är mycket rädda. På an-

AMNESTY VÄLKOMNAR ICC:S BESLUT

I ETT UTTALANDE DEN 26 APRIL, på ettårsdagen av den politiska krisens start i Burundi, krävde Amnesty att kränkningarna av mänskliga rättigheter utreds och att de ansvariga ställs inför rätta.

- Mord, tortyr, godtyckliga gripanden och påvingade försvinnanden har ökat till alarmerande nivåer, sade Muhoni Wanyeki, chef för Amnestys avdelning för Östafrika, Afrikas Horn och Stora sjöområdet.

Amnesty välkomnade beskedet att åklagare vid ICC, Internationella brottmålsdomstolen, har inlett en preliminär undersökning av Burundi.

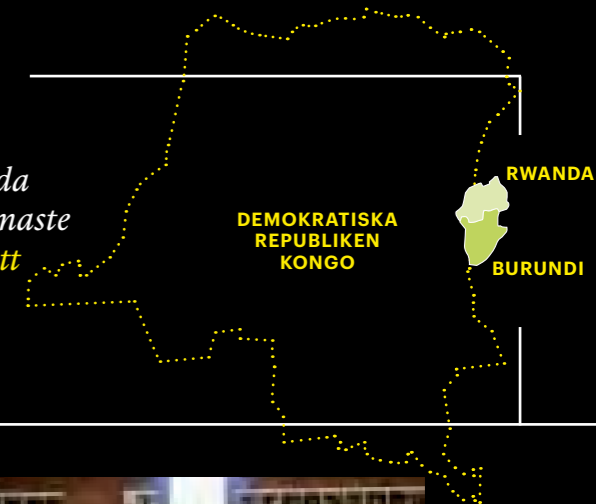

SÅ NÄRA. För flyktingarna som lämnat sina hem av rädsla för våldet i Burundi, är konturerna av de burundiska bergen på andra sidan sjön en ständig källa till oro.

En farlig region

Området kring östra Kongo, Burundi och Rwanda har de senaste decennierna varit en av våldsammaste platserna på jorden. Miljoner människor har dött i folkmord och väpnade konflikter.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

HUTUER OCH TUTSIER

I BÅDE RWANDA OCH BURUNDI utgör hutuer en majoritet (84–85 procent) av befolkningen medan tutsier utgör cirka 14–15 procent. Skillnaderna mellan grupperna är omdiskuterad och en del forskare har betonat sociala klasskillnader snarare än etnicitet. Den belgiska kolonialmakten införde ID-kort med etnisk tillhörighet. Dessutom gynnades tutsier av belgarna. Detta anses vara en orsak till att konflikter sedan 1962 har fått en etnisk dimension med fruktansvärda konsekvenser.

SÖKTE SKYDD. I kyrkan i Ntarama Rwanda mördades över 5 000 tutsier våren 1994.

SCOTT CHACON/WIKIPEDIA

FOTO: WIKIPEDIA

JOSEPH KABILA

ÅLDER: 45 år.
KARRIÄR: När fadern Laurent Kabila i januari 2001 mördades under oklara omständigheter blev Joseph president. Han vann valet 2006 och 2011. Bägge valen omgärdades av anklagelser om valfusk.

”Jag vill bort härifrån, jag vet att de kan komma efter mig hit.”

Abdoul

dra sidan av den blåglittrande sjön syns Burundis berg som mörka skuggor i soldiset.

– Det är bara tre mil emellan, jag vill bort härifrån, jag vet att de kan komma efter mig hit, säger Abdoul och rösten spricker igen.

Han gråter högre och högre med händerna om huvudet, medan vännerna trampar oroligt i gruset.

Det är hett. Vinden har slutat blåsa. Sorlet från tiotusentals människor studsar över kullarna, vars toppar är på väg att slukas av åskmoln i blått, svart och grått.

Kongos huvudstad Kinshasa, 150 mil därifrån, pågår ett juridiskt rävspel för att president *Joseph Kabila* ska kunna sitta kvar på sin post ännu ett litet tag, också här i strid med landets grundlag som förbjuder en tredje mandatperiod för en presi-

dent. Oppositionens starkaste kandidat, *Moïse Katumbi* som tidigare var guvernör i Katanga, grips men släpps först när han behöver åka till Sydafrika för läkarvård. I Lubumbashi drabbar kravallpolis samman med tusentals demonstranter i mitten av maj. EU och USA har uttrycker stark oro över utvecklingen och hotar med sanktioner mot Kongo om inte valet hålls senast i december.

Här i tälten på sluttningarna är människorna inte nödvändigtvis så insatta i politiken i det nya landet men de vet hur himlen ser ut innan det blåser upp till storm.

En av Abdouls vänner lösgör sig ur klungan och fjärrar sig från den hulkande gråten. Han ställer sig för att se ut över vattnet.

– Vi flydde från vårt land på grund av det tredje mandatet och nu är samma sak på väg att hända här, säger han stillsamt.

– Vart ska vi då ta vägen? IIII

1962 Rwanda och Burundi blir självständiga från Belgien. Kolonialmakten har gynnat tutsierna i bägge länderna. I Burundi drabbas hutuerna de kommande åren av förföljelse och upp till 100 000 hutuer mördas.

1993 Sedan *Melchior Ndadaye*, Burundis förste president från hutuerna, mördats drabbas tutsier av våld där upp till 300 000 personer dödas. Fram till år 2005 fortsätter oron och en rad väpnade grupper deltar i inbördeskriget.

1994 Den 6 april skjuts ett plan med Rwandas president *Juvénal Habyarimana* och Burundis president *Cyprien Ntaryamira* ned under landning på Kigali flygplats. I Rwanda rådde

bräcklig vapenvila i inbördeskriget mellan RPF, dominerat av tutsier, och regeringen, dominerad av hutuer. Nu inleddes folkmordet där det beräknas att omkring 800 000 människor, de flesta tutsier, mördas av Rwandas armé och hutumilis. I juli 1994 tar RPF makten och folkmördarna och miljoner civila hutuer flyr till östra Kongo. Väpnade grupper fortsätter göra räder in i Rwanda.

1996 Rwanda och Uganda invaderar Kongo och tillsätter *Laurent Kabila* som president efter ett fälttåg där tiotusentals civila hutuer från Rwanda dödas. Fram till fredsavtalet om Kongo år 2002 strider arméer från sju afrikanska länder och ett otal rebellgrupper om kontrollen över Kongo och en omfattande plundring av naturtillgångar inleddes. FN beslutar år 2000 att skicka en styrka till Kongo och idag finns omkring 22 000 soldater och poliser från FN i östra Kongo.

2016 I östra Kongo har våldet minskat men ett otal väpnade grupper, några med ursprung i Rwanda och Uganda, finns kvar och kontroll över lönsamma gruvor är en drivkraft för fortsatt konflikt. Burundi är inne i en djup politisk kris där cirka 500 personer har dödat och en kvarts miljon har flytt. I Rwanda har president *Paul Kagame* styrts sedan 1994 och har nu ändrat författningen så att han kan bli omvald som president ända fram till 2034.

FOTO: WIKIPEDIA

POLIS GREP 1 700 AKTIVISTER

AMNESTY kritiserade den 4 maj myndigheterna i Indonesien sedan omkring 1 700 papuanska aktivister, som hade deltagit i fredliga protester i Västpapua men också i flera indonesiska städer, hade gripits. I Jayapura, huvudstad i provinsen Papua, grep polisen 1 450 aktivister och höll dem fängslade på ett öppet fält under stekande sol. De flesta aktivisterna frigavs

utan att åtalas efter en dag. Demonstrationerna var organiserade av självständighetsrörelsen ULMWP, Västpapuas förenade befrielse-rörelse, för att stödja att Västpapua får fullt medlemskap i MSG, ett samarbetsorgan i Melanesien och för att minnas den 1 maj 1963 då FN-administrationen i Nederländska Nya Guinea överlämnade provinsen till Indonesien. IIII

UPPRÖRDHET. Demonstration i Banjul 16 april sedan Solo Sandeng dött hos säkerhetstjänsten.

"AMNESTY KAN DRA ÅT HELVETE"

DEN 14 APRIL stoppade polisen i Gambias huvudstad Banjul en fredlig demonstration. Protesten var organiserad av oppositionspartiet UDP med krav på reformer inför valet i december. Åtskilliga personer greps, däribland **Solo Sandeng**, organisationssekreterare i UDP. Han avled i förvar hos säkerhetstjänsten NIA kort efter gripandet och Amnesty International, liksom FN, krävde att dödsfallet ska utredas.

I en intervju i det franska veckomagasinet Jeune Afrique i slutet av maj gick Gambias president, **Yahya Jammeh**, som styr land sedan han

tog makten i en kupp 1994, till motangrepp:

– **Ban Ki-moon** och Amnesty International kan dra åt helvete! Vad är problemet? Det är mycket vanligt att folk dör i fångenskap eller under förhör. Ingen ska tala om för mig vad som ska göras i mitt land.

Den 28 maj varnade Amnesty Internationals generalsekreterare **Salil Shetty** för att människorättssituationen i Gambia drastiskt har förvärrats. Han besökte grannlandet Senegal för att dela ut priser till organisationer och personer som kämpar för mänskliga rättigheter. IIII

FOTO: TYRONE SIU/REUTERS/TT

CHOCK. Taiwan chockades i mars när en man attackerade en 4-årig flicka som slets av en cykel och fick halsen avskuren. Demonstranter samlades i Taipeh för att kräva att mördaren avrättas.

SVERIGE SKA DRIVA FÖRBUD MOT SEKKÖP I EU

SVERIGE SKA driva frågan om att fler EU-länder kriminaliserar sexköp. Det sade **Per-Anders Sunesson**, nyutnämnd ambassadör mot människohandel, i en intervju i Svenska Dagbladet den 31 maj.

I den internationella diskussionen pratar man hellre om människohandel som exploatering av arbetskraft än för prostitution, sade Sunesson.

I Sverige är det lagligt att sälja sex men köp av sexuella tjänster är kriminaliserat sedan år 1999. Justitiedepartementet ska nu se över straffbestämmelserna. Den 6 april beslöt Frankrike efter flera års debatt att kriminalisera sexköpare. Även Norge och Island har lagar som förbjuder sexköp. IIII

Dramatisk

NÄR AMNESTY International den 6 april presenterade årets rapport över dödsstraffet i världen var det med ett alarmerande budskap: Antalet avrättningar ökar och var det högsta på 25 år. Fler länder, 25 jämfört med 22 under år 2014, genomförde avrättningar.

Under år 2015 avrättades minst 1 634 personer, en uppgång med 54 procent jämfört med föregående år. Siffran var exklusive Kina där ingen statistik finns men tusentals personer sannolikt avrättades förra året.

I Iran avrättades minst 977 människor, jämfört med 743 året innan. I Pakistan hängdes 326 personer, enligt Amnesty det högsta antalet någonsin

ökning av avrättningar

under ett år och i Saudiarabien avrättades minst 158 personer, en ökning med 76 procent. I USA avrättades 28 personer, vilket är det lägsta antalet sedan år 1991. USA har under flera år varit det enda landet i Amerika som genomfört avrättningar men fortfarande finns dödsdömda fångar i ett antal länder i Kari-bien och i Guyana.

Antalet länder som har avskaffat dödsstraffet uppgår nu till 102 sedan Madagaskar, Surinam, Fiji och republiken Kongo infört nya lagar. I Tchad var dödsstraffet på väg att avskaffas men en ny terroristlag infördes och tio

personer avrättades. I Melanöstern och en rad asiatiska länder fortsätter dödsstraffet att användas.

I Filippinerna lovade den nyvalde presidenten **Rodrigo Duterte** i maj att återinföra dödsstraffet, tio år efter att det avskaffades.

Under årets första månader har länder som Japan, Singapore, Bangladesh, Taiwan och Pakistan genomfört avrättningar och i Vitryssland avrättades 22-årige **Siarhei Ivanou** den 18 april. Den 27 maj slog Amnesty International larm om att Saudiarabien i år redan hade avrättat 94 personer. **ULF B ANDERSSON**

HÅRD KRITIK MOT TERRORLAG

AMNESTY INTERNATIONAL riktade den 11 maj hård kritik mot den anti-terroristlag som efter snabb behandling i det polska parlamentet ska träda i kraft den 1 juni.

– Polska parlamentet måste säga

nej till lagförslaget och se till att mänskliga rättigheter skyddas, sade **Julia Hall**, expert på terrorismbekämpning och mänskliga rättigheter hos Amnesty.

Lagen är farlig då underrättelsetjänsterna kommer få oinskränkt makt utan att någon instans övervakar deras arbete.

Lagen innehåller också bestämmelser om förbud mot möten och demonstrationer och bestämmelser som Amnesty anser är diskriminerande mot utlänningar i Polen. IIII

FOTO: GRZEGORZ ŻUKOWSKI

Julia Hall

Maktkamp i TURISTPARADISET

MALDIVERNA

HUVUDSTAD:
Malé.

POLITIK:
Självständigt från
Storbritannien
1965. Maumoon
Abdul Gayoom
styrde enväldigt
från 1978 till 2008
då fria val hölls och
Mohamed Nasheed
valdes till presi-
dent. Under oklara
omständigheter
tvingades han avgå
år 2012. År 2013
förlorade Nasheed
valet då Gayooms
halvbror Abdulla
Yameen vann. Den
politiska oron har
fortsatt.

YTA:
298 km².
(Sverige
449 964 km²)

BEFOLKNING:
Cirka 350 000.

I MALDIVERNA FORTSÄTTER den politiska krisen sedan den förra presidenten Mohamed Nasheed dömts för "terrorism". Regeringen anklagas för alltmer auktoritära metoder och mediernas frihet är hotad. Amnesty Press har besökt landet som är mest känt som ett turistparadis.

TEXT OCH FOTO: JOHAN AUGUSTIN

Attoller med kritvit korallsand och böljande palmer, omgärdade av korallrev med en myriad av färgrika fiskar och annat marint liv. Ett paradiset i vykortformat. Det är bilden som den maldiviska regeringen vill att omvärlden ska få av Maldiverna. De har lyckats: huvudnäringen är turism och över en miljon turister besöker årligen önationens lyxresorter i Indiska oceanen.

Det finns dock en annan sida som de styrande helst inte vill visa upp. Den finns i elitens högkvarter i huvudstaden Malé.

– Vi försöker förmå regeringen att respektera mänskliga rättigheter men det är svårt när yttrandefriheten kränks gång på gång, förklarar Ahmed Ameen, direktör på oberoende kommissionen för mänskliga rättigheter i Maldiverna.

Trots att landets konstitution tydligt inkluderar mänskliga rättigheter så glider landet allt längre bort från stadgan.

– Polisen stänger ner gatorna när det är demonstrationer och använder våld mot demonstranterna, fortsätter Ahmed Ameen.

En bit från kommissionens kontorskomplex i Malé pågår en demonstration. En folk-

massa bestående av hundratalet människor bär plakat med texter som "Nej till korruption" och förbereder sig att gå i gemensam tropp på huvudgatan som skär genom Malé. Det är något som polisen tänker sätta stopp för.

– Vi vill framföra vårt missnöje mot regeringens politik men de tillåter inga demonstrationer, säger en kvinna med huvudduk och mörka solglasögon.

Kravallpoliserna, lika många som demonstranterna, bildar mänskliga sköldar och sätter upp barrikader på gatan som hindrar demonstranterna att ta sig vidare. Trots

FORTSATT STÖD. Ex-presidenten Mohamed Nasheed stöds fortfarande av många maldivier.

KONFRONTATION. Demonstrationer i Malé möts allt oftare av polis.

motgången för demonstranterna går dagens demonstration relativt lugnt till. Vid tidigare protester har det förekommit tårgas och massarresteringar, berättar deltagarna.

– Vi vill ha tillbaka Nasheed, fortsätter kvinnan.

På huvudgatans husväggar sitter affischer av expresidenten Mohamed Nasheed, även kallad "Maldivernas Mandela", som förra året dömdes till 13 års fängelse för påstådda terroristbrott. Mohamed Nasheed är grundare av det sekulära oppositionspartiet Maldiviska demokratiska partiet, MDP, och fick i januari tillåtelse att lämna fängelset för att resa till London och behandla sina ryggsbesvär mot att han återvänder när behandlingarna är klara.

Nuvarande presidenten Abdulla Yameen, som leder PPM, Maldivernas progressiva parti, har haft makten sedan november 2013. Hans halvbror Maumoon Abdul Gayoom

satt som enväldig härskare i Maldiverna under 30 år fram till 2008. Då hölls val och Nasheed valdes till president genom en jordskredsseger i landets första fria demokratiska val.

Han blev känd som en förkämpe för mänskliga rättigheter och klimatfrågor och hade som politiskt mål att inrätta demokrati i önationen och det kom därför som en chock för många när Nasheed år 2012 tvingades avgå och senare dömdes för "terrorism". Anklagelsen handlade om att Nasheed låtit gripa en domare i högsta domstolen som han ansåg vara llerad med den tidigare presidenten Gayoom. Sedan Nasheeds avgång har Maldiverna dragits ner i en politisk kris där respekten för mänskliga rättigheter minskat och mediefriheten anses hotad.

Samma kväll som demonstrationen genomförs livesänder den oberoende tv-kanal

"Yttrandefriheten kränks gång på gång."

len Raajje TV ett samtal med inbjudna gäster om pressfrihet- och yttrandefrihet i landet. Många av tv-kanalens anställda har blivit mordhotade och misshandlade, redaktionen har blivit vandaliserad och regeringen har uttalat att man ska stänga ner Raajje TV efter att bland annat korruptionsanklagelser mot president Yameen förts fram i kanalen.

Med vid direktsändningen är kanalens chefredaktör *Mohamed Junayd* som säger att stora summor pengar strömmar in i Maldiverna genom saudiarabiska religiösa organisationer. Det startade vid återuppbyggnadsarbetet efter tsunamin 2004 då Maldivernas ekonomi drabbades hårt och landet var i behov av hjälp utifrån.

– Organisationerna säger att tsunamin var Guds straff och nu känner regeringen tacksamhetsskuld och upplever en press att bygga nya moskéer och renovera befintliga, berättar Mohamed Junayd.

Raajje TV kan inte publicera material som är negativt till islam och måste vara försiktiga när de tar upp extremism. Mohamed Junayd beskriver hur religionen får en allt starkare roll i samhället; fler kvinnor bär niqab och burka och människor tar inte demokrati för givet längre, utan ser det som något förbjudet.

– Vi är stolta över vårt muslimska arv men nu blir många människor socialt stigmatiserade istället när de egentligen vill vara liberala. Det är inte den vägen vi vill gå, säger han.

Vid MDP:s högkvarter samlar partiets volontärer in fingeravtryck av omkring 23 000 av sina medlemmar, vilket är hälften av partiets registrerade medlemmar. Fingeravtryck vid registrering blev lagstadgat år 2013, och MDP som är landets största parti, har sedan dess hävdade att det är ett sätt för regeringen att minska antal medlemmar i oppositionspartiet. Med vid registreringarna är *Shauna Aminath*, som arbetar i MDP:s partistyrelse och beskriver sig som Nasheeds högra hand.

Shauna Aminath

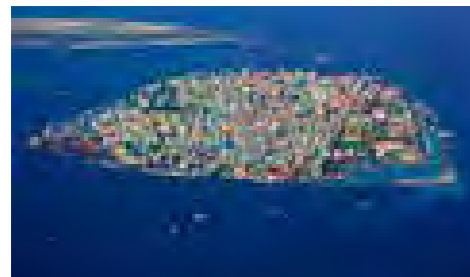
Precis som expresidenten har hon blivit arresterad och terroristanklagad. Om hon fälls vid rättegången riskerar hon 25 års fängelse.

Shauna Aminath beskriver Maldiverna som en tickande bomb som kommer att explodera när som helst; med en ”ungdomsarbetslöshet på 28 procent med ungdomar som inte utbildar sig utan lever på sina föräldrar”.

– Droganvändningen och brotten ökar och Malé har blivit slum, säger hon.

Enligt henne vill regeringen ha en lågutbildad befolkning som är beroende av bidrag eftersom ”människor med pengar kräver fler saker”.

Samtidigt tror hon och många andra att det bara är en tidsfråga innan extremister angriper turistnäringen och genomför en terroristattack, vilket skett i länder som Egypten och Tunisien.

HUVUDSTAD. Malé räknas som världens minsta huvudstad till ytan och har drygt 150 000 invånare.

16 journalister greps i Malé

➤ Både Reportrar utan gränser och Committee to Protect Journalists riktar skarp kritik mot polisens ingripande den 3 april då 16 journalister greps vid fredlig protestaktion i Malé mot inskränkningar i mediefriheten. Polisen gick till angrep mot pepparsprej. Journalisterna ska åtalas för ”ohörsamhet mot ordningsmakten”.

Reportern *Ahmed Rilwan Abdulla*, som arbetade för Minivan News, är fortfarande försvunnen. Han bortfördes den 8 augusti 2014. Rilwan hade granskat lokala politiker och islamister.

I februari besökte Maldivernas tidigare president *Mohamed Nasheed* Amnesty's internationella sekretariat i London och träffade *Salil Shetty*, Amnesty Internationals generalsekreterare. Nasheed var i början av 2000-talet adopterad av Amnesty som samvetsfånge.

LOCKANDE TURISTMÅL.
Turism är Maldivernas viktigaste näring. Allt fler turister kommer nu från Kina.

”Det är bara en tidsfråga innan extremister angriper turistnäringen.”

Hundratals maldiviska medborgare ska enligt officiella siffror ha lämnat landet för att ansluta sig till jihadistgrupper som Nusrafronten och Islamiska staten, IS, i Syrien och Irak. Efter Tunisien är Maldiverna enligt uppskattningar det land som har bidragit med flest personer till jihadistgrupperna. Enligt inofficiella siffror ska tusentals personer ha rest från Maldiverna.

– Nu är det mer religiöst i Maldiverna än tidigare, säger *Abdul Majeed Abdul Bari* som är en av grundarna av det konservativa islamistiska oppositionspartiet Adhaalath.

Han är även universitetslektor vid

Maldivernas nationella universitet och arbetar för att motverka radikaliseringsen av ungdomar genom sin undervisning där han försöker få eleverna att förstå islam och inte se religionen som radikal fundamentalism.

Abdul Majeed Abdul Bari trycker på skillnaden mellan wahhabism, den fundamentalistiska tolkningen av sunniislam som förts in genom Saudiarabiens inflytande, och att praktisera islam. Från regeringens sida är det knäpptyst säger han; ”nu finns det ingen opposition; politiska ledare fångas och ingen vågar uttala sig”:

– Nasheed vågade prata om extremism. President Yameen fokuserar på att undertrycka motståndet. ■■■

VART GÅR AMNESTY?

*Vilken betydelse har Amnesty för mänskliga rättigheter
och vilka utmaningar står organisationen inför?*

*Ulf B Andersson, chefredaktör för Amnesty Press, träffade
Tora Törnquist, Amnestys nuvarande ordförande och
Bo Lindblom, tidigare ordförande för den svenska sektionen
och årsmötesdeltagare för 48:e gången, för ett samtal om
världsläget, interndemokratin och Amnestys framtid.*

TEXT: REBECCA BOHLIN TEXT: ANNIE BECKMAN

ENSE. Bo Lindblom och Tora Törnquist delar en oro över framtiden för interdemokratin.

Ulf B Andersson: Amnestys senaste årsrapport var väldigt dystert och den varnade för att hela MR-systemet är i fara. Hur ser ni på världen idag och utvecklingen när det gäller mänskliga rättigheter?

Bo Lindblom: Det är ju väldigt svårt att bedöma det där, för de första åren som jag jobbade med Amnesty hade vi till exempel diktaturer i Grekland, Spanien och Portugal. Något sådant är ganska otänkbart idag. Å andra sidan har du en allvarlig försämring när en presidentkandidat i USA kan gå ut och säga att han inte bara ska införa "waterboarding" (skendränkning) utan ännu värre metoder – och ingen blir egentligen förvånad över att en presidentkandidat kan kläcka ur sig sådant. Det visar på allvarliga risker.

Tora Törnquist: Vi ser en trend att det blir allt svårare att arbeta för mänskliga rättigheter i många delar av världen, att rättigheterna för människorättsförsvarare kränks allt oftare och att yttrandefriheten begränsas, vilket är en skrämmande utveckling. För hur ska vi någonsin få en värld där mänskliga rättigheter respekteras om det inte ens är möjligt att arbeta för dem? Det är ett av våra främsta mål de närmaste åren; att skydda yttrandefriheten och människorättsförsvararna.

Vad mer ser ni som Amnestys viktigaste uppgift framöver?

Bo Lindblom: Samma saker som alltid har präglat verksamheten. Vi har en viktig roll att spela både när det gäller att informera maktavare och den allmänna opinionen om vad vi vet. Massmedia har sin egen agenda och det är inte alltid de uppmärksammar det som på sikt är viktigast. När man jämför Amnestys rapportering med det som dominerar i massmedia, så tycker jag att jämförelsen utfaller väldigt kraftigt till Amnestys fördel.

Om man ser till det positiva, så kan vi konstatera en del framsteg, både i vissa länder och i vissa frågor. Vilken roll har Amnesty och människorättsrörelsen spelat för sådant som utvecklingen mot demokrati i Burma eller Berlinmurens fall?

Bo Lindblom: Det är väldigt svårt att bedöma vad som är vår förtjänst. När Amnesty startade var vi ensamma i branschen. Nu finns det ju ett otal, både internationella och nationella, organisationer som verkar för mänskliga rättigheter. Som jag ser det är samarbete mellan de här organisationerna viktigt. En gång i tiden var en stående order att inte samarbeta med andra organisationer. Jag kan ta ett exempel från min roll som Burma-samordnare i svenska sektionen där jag ser att det i Thailand finns en organisation som heter "Fortify Rights". Den ena av de två ledande personerna är tidigare Amnestyanställd, så hon vet hur en slipsten ska dras. De gör ett mycket bättre jobb i rohingya-frågan (den muslimska minoriteten i Burma) än vad Amnesty gör men det spelar ingen roll för vi har tillgång till varandras material.

Tora Törnquist: Jag tror också att vi är en

”Det farliga är ju bara att problemen har en tendens att komma tillbaka.”

kunskapsspridare av mänskliga rättigheter och stärker MR-rörelsen i världen. Även om vi inte alltid kan peka på precis vad Amnesty åstadkommit så är det minst lika viktigt att vi är en del av en rörelse som sprider både kunskap och engagemang för mänskliga rättigheter. Vi får väldigt många människor att delta. Det som skiljer Amnesty från många andra internationella organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter är att vi faktiskt är en gräsrotsrörelse. Jag tror att det i sig leder till en ökad kunskap om mänskliga rättigheter som jag tror har haft jättestor inverkan. Dödsstraffet är ju en sådan fråga där vi kan se en positiv trend när det gäller hur många länder, nu över 100 länder, som har avskaffat det och jag tror att Amnesty har haft en stor betydelse för den utvecklingen.

Bo, du som var med när beslutet att verka mot dödsstraff fattades av Amnesty 1977, tror du också att Amnesty bidragit till utvecklingen?

Bo Lindblom: Bidragit har vi absolut! Det gäller även till exempel frågan om tortyr, som togs upp fem år tidigare. Där tror jag att vi haft ett stort inflytande. Det farliga är ju bara att problemen har en tendens att komma tillbaka. Vi får inte slappna av i vaksamhet!

Låt oss gå över till Amnesty internt som organisation. Bo, som gammal ordförande och Tora som nu blir omvald för andra gången, hur ser ni på direkt demokrati versus representativ demokrati i svenska Amnesty? Tora, du förespråkar ju direkt demokrati och Bo, din grupp i Laholm har flera gånger motionerat för representativ demokrati.

Tora Törnquist: Jag är inte nödvändigtvis

för direkt demokrati. Däremot har vi inte system i dag som fungerar för representativ demokrati. Det jag framför allt hade önskat är att vi hade system för att göra det möjligt för många, många fler, att delta i den direkta demokratin. Men hittar vi inte sådana system kan jag också tänka mig att någon form av representativ demokrati skulle kunna vara möjlig.

Bo Lindblom: Jag ser fram emot den behandling som nu har aviserats; att styrelsen hösten 2016 ska se över det här. På samma sätt som Tora inte vill binda fast sig vid direkt demokrati, så vill inte heller jag ovillkorligt binda fast mig vid det representativa systemet. Det jag är ute efter är egentligen att vi i högre grad ska kunna föra ut debatten om viktiga årsmötesfrågor till grupper och distrikt. Jag har varit på väldigt många distriktsmöten runt om i landet, från Kiruna till Ystad, och det har ofta förvånat mig att folk är så enormt okunniga om det som pågår centralt. De diskuterar över huvudet taget inte årsmötesfrågorna – och det är inte bra.

Tora Törnquist: Ja, det tycker jag är något som vi måste fortsätta att diskutera. Vi måste värdera de interdemokratiska frågorna. Vi har varit så angelägna om att det ska vara enkelt att engagera sig och jag har sett en tendens i andra sektioner att man bara vill låta folk engagera sig för mänskliga rättigheter och att ingen bryr sig om de interna frågorna. Men ganska många bryr sig! De bryr sig inte bara om besluten utan också *hur* vi jobbar med frågorna, om de får chansen att göra det på ett bra sätt.

Bo Lindblom: Risken är att grupper och enskilda medlemmar

BO LINDBLOM

Bo Lindblom är född 1929, har i 36 år arbetat som folkskollärare, har gett ut 17 böcker av olika slag och skrivit ett otal artiklar i skiftande ämnen. Var med och startade Amnesty-grupperna i Halland 1969 och har sedan dess deltagit i alla svenska Amnestys årsmöten. Har fått igenom en del motioner.

TORA TÖRNQUIST

Tora Törnquist är 25 år och kommer ursprungligen från Göteborg. Har just tagit juristexamen från Lunds universitet där hon läst Human Rights Law på Raoul Wallenberg Institutet. Hon har varit engagerad i Amnesty i nio år. 2012-2013 var hon ordförande för Lunds Universitets Studentkårer.

håller sig borta från de övergripande och centrala frågorna ända tills något går dem emot och då blir de så förbaskade att de lämnar Amnesty, som ju flera svenska grupper har gjort nu. Det är sorgligt! De borde ha varit med under processens gång.

Menar du att om de hade varit involverade i diskussionen om sexarbetarpolicyn och hade satt sig in i hela det komplexa beslutsfattandet, så hade dessa grupper kanske valt att stanna kvar inom Amnesty?

Bo Lindblom: Ja, det är möjligt. Jag har till exempel i många år samarbetat med Amnestygruppen i Eskilstuna och jag skrev till dem när jag fick veta att de skulle lägga ner på grund av sexköpsbeslutet och bad dem att omvärdera detta. Jag sade att vi behöver er med allt annat arbete ni gör. Dessutom är ju inte styrelsen och resten av organisationen i Sverige heller lyckliga över det här beslutet. Vi kan inte bara lämna allt det andra på grund av en enda motgång! Men de tyckte ändå att de inte ville vara med i en organisation som skulle "jobba för hallickar".

Tora Törnquist: Jag tror att det finns en risk att folk bara accepterar mediebilderna utan att sätta sig in i diskussionen bakom. Det är en utmaning att få folk mer involverade.

Tora, du vill ju stärka medlemsdemokratin men samtidigt har nästa internationella rådsmöte, ICM, ett förslag till "governance reform" som det ska fattas beslut om 2017. Förslaget innebär att man vill avskaffa det som är ICM och i stället införa ett "Global Assembly"

där alla jämställs. Det skulle innebära att ett kontor med några anställda, som Moskva, får lika stort inflytande som den svenska sektionen med 100 000 medlemmar. Innebär det att man internationellt nu egentligen struntar i medlemsstrukturen?

Tora Törnquist: Den delen av förslaget har vi i den svenska sektionen vänt oss emot i vårt remissvar. Vi tycker att det bara ska vara enheter som baseras på medlemsdemokrati som ska ha rösträtt. Vi har sett de andra remissvaren. Veldig många andra sektioner tycker som vi. Även om förslaget ser ut så, skulle jag inte säga att den internationella rörelsen är där än. Vi drev igenom på ICM 2013 att även de här kontoren som startas ska syfta till att bygga upp medlemsstrukturer, detta för att vi ska fortsätta att vara en gräsrotsrörelse. I Indien, där det finns ett kontor, vet jag att de arbetar mycket för en bredare aktivistbas och jag tror att målsättningen är att aktivisterna så småningom ska styra kontoret.

Bo Lindblom: När jag läste governance-dokumentet tyckte jag att det var ren och skär galenskap men jag blev lycklig när jag läste den svenska styrelsens remissvar för det tyckte jag var bra och jag hoppas att den linjen ska bli framgångsrik.

Ser ni en risk för att Amnesty blir en ännu mer toppstyrd organisation?

Bo Lindblom: Risken är att man sågar av den gren man sitter på. Det är de tolv stora sektionerna i Amnesty som står för fiolerna. Om man jämställer dessa sektioner med ett kontor i Moskva eller Hongkong, med några få anställda, kommer de inte att vara beredda att betala.

Tora Törnquist: Jag har framför allt en grundläggande oro vad gäller rösträtten

"Slutar Amnesty att vara en intelligent organisation vill jag inte vara med."

och den är väldigt principiell. Jag är orolig för att vi är på väg mot ett system där vi baserar makten i organisationen på landgränser i stället för att basera den på personer. Grundförutsättningen i en gräsrotsrörelse måste vara att varje medlem har ett lika stort inflytande över vad vi gör. Om en sektion med 100 medlemmar ska få samma inflytande som en sektion med 100 000 medlemmar värderas det inflytandet väldigt olika. Men jag tror inte att vi kommer att hamna där. Vi måste titta på definitionen av vad en medlem är. Vi måste prata om vilka som har rätt att bestämma. Det är inte sektionerna, det är personerna. Och är det de som betalar, de som klickar en gång på nätet eller de som lägger hela sin fritid?

En gång i tiden gick ni med i Amnesty. Har ni någon gång tvivlat på Amnesty?

Bo Lindblom: Inte riktigt. Men det beror mer på min läggning än på Amnesty. Jag är inte lagd för att lägga av när det blir motgångar. Jag gjorde nyligen en genomgång över vilka argument som har funnits mot olika förändringar av organisationen och det var mycket intressant. Ett vanligt argument mot att vi skulle börja jobba för fängslade homosexuellas rättigheter, var att Amnesty var en organisation för åsiktsfrihet och att vara homosexuell, det var inte en åsikt, utan en egenskap. Och om vi gav oss in på det skulle vi tvingas adoptera folk med alla möjliga egenskaper. Det var en åsikt som framfördes på tre årsmöten i rad inom svenska Amnesty. Vi hade en annan debatt som gällde utomrättsliga avrättningar. En styrelseledamot hävdade, även det på ett årsmöte, att Amnesty inte kunde arbeta mot utomrättsliga avrättningar eftersom vi var en fångorganisation och att den som blev skjuten av polisen på gatan hade ju

aldrig varit fånge. Det är intressant att se de egendomliga argument som kunde bromsa oss i flera år innan vi kom fram till det som gäller i dag.

Tora Törnquist: Jag är allra mest stolt över att vi är en intelligent organisation, att vi är teoretiskt grundade och gör ordentliga utredningar. Jag tvivlade när det första sexarbetarförslaget kom, för det var dumt. Det handlade inte bara om att jag inte höll med utan också om att det inte var ett tillräckligt underbyggt förslag, det var rent av korkat. Slutar Amnesty att vara en intelligent organisation vill jag inte vara med. Nu tycker jag att vi har rätt upp situationen. Vi har ett förslag som jag visserligen inte håller med om i alla detaljer men som jag tycker är intelligent.

Bo Lindblom: Jag känner likadant inför förslaget om Global Assembly. Inför de ett system med en röst per sektion och andra enheter, då måste jag allvarligt överväga att gå in i någon annan organisation för mänskliga rättigheter. IIII

AMNESTY IDAG

AMNESTY ARRANGERAR VARTANNAT ÅR ett internationellt rådsmöte, ICM. Mötet är rörelsens högsta beslutande organ. Delegater kommer från det 60-tal sektioner och strukturer som finns inom Amnesty International. Röstetalet bestäms utifrån medlemsantalet. Svenska sektionen med runt 100 000 medlemmar har sex röster. Kontoren i till exempel Indien och Brasilien har inte rösträtt.

Amnesty uppger sig vara en rörelse av över sju miljoner individer. Av dessa är drygt 1,3 miljoner medlemmar medan över 900 000 är bidragsgivare. Resterande räknas som aktivister.

Vid ICM väljs den internationella styrelsen som är Amnestys högsta beslutande organ mellan rådsmötena.

Den svenska sektionen tillämpar direktdemokrati där alla medlemmar har rätt att delta i årsmöten med rösträtt.

I skuggan av en policy

HALMSTAD Den 13–15 maj höll Amnestys svenska sektion årsmöte i Halmstad. 156 röstberättigade medlemmar hade i år anmält sig till årsmötet, vilket var fler än förra året i Umeå.

Förra årets kontrovers kring en Amnestypolicy för "Staters skyldigheter att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna för personer som säljer sex" kastade sin skugga även över detta årsmöte.

– Vi beräknar att svenska Amnesty förlorade cirka 2 000 medlemmar i samband med frågan om sexarbetspolicy, sade generalsekreterare *Anna Lindenfors* i sin rapport till årsmötet.

I en motion krävdes att svenska sektionen ska arbeta för att upphäva beslutet som togs av Amnestys internationella rådsmöte i Dublin i augusti 2015. Styrelsen ansåg dock att det var utsiktslöst och motionen drogs tillbaka. Den slutliga policyn antogs av Internationella styrelsen samma helg som årsmötet pågick och offentliggjordes 26 maj.

Vid ett informationsseminarium under årsmötet redogjorde *Tora Törnquist*, sektionens ordförande, och *Katarina Bergehed*, kvinnorrättsexpert, för policyn och Sveriges försök att påverka innehållet och beslutet att inte aktivt arbeta med policyn (se Amnesty Press nummer 3/2015).

– Många sektioner är faktiskt väldigt glada över den här policyn och ser den som ett verktyg att hantera grova människorättskränkningar, förklarade *Tora Törnquist*. Vi tycker inte likadant som internationella styrelsen och vi kommer inte att arbeta med

FOTO: ANNIE BECKMAN

policyn. Mer än så kan vi inte göra nu.

Policyn står på tre "ben": diskriminering, avkriminalisering, och principen om egenmakt och delaktighet. Det andra benet, där det bland annat står att Amnesty ska arbeta för att sexköp avkriminaliseras, är det som har skapat störst debatt inom rörelsen. Den svenska sektionen lobbade hårt för att ändra just den delen under ICM men lyckades inte. *Katarina Bergehed* poängterade att den svenska sektionen ändå tycker att stora delar av det avsnittet är bra:

– Enligt utredningar som ligger till grund för policyn händer det att lagstiftning kring sexköp "spiller över" på personer som säljer sex, som då straffas indirekt. Kopplerlagen kan till exempel medföra att två personer som säljer sex från samma lägenhet kan dömas för bordellverksamhet och hamna i hemlöshet medan köparen kommer undan med böter.

FANNY HEDENMO/ULF B ANDERSSON

ÅRSMÖTET I KORTHET

- *Tora Törnquist* omvaldes till ordförande i svenska sektionen. 113 medlemmar deltog i valen till förtroendeposter som för andra året också genomfördes on-line. Förra året deltog 101 medlemmar.
- Årsmötet gästades av *Justine Ijeomah* från HURSEDEF, en nigeriansk människorättsorganisation. Han fick år 2013 svenska regeringens Per Anger-pris. Även *Jimmy Sserwadda*, som lever i exil i Sverige efter att ha flytt förtrycket mot homosexuella i Uganda, var gäst på årsmötet.
- Årsmötet beslöt att styrelsen inte ska arvodas.
- Styrelsens förslag "om långsiktig riktning" för svenska Amnesty fram till år 2027 antogs.
- Årsmötet sade ja till en motion om att arbeta mer mot kränkningar av mänskliga rättigheter i Argentina.
- Styrelsen gavs i uppdrag att driva "att svenska regeringen följer och utvärderar tillämpningen av relevant lagstiftning som inverkar på prostitution med fokus på mänskliga rättigheter för personer som säljer sex".

Vad var bäst med årsmötet?

LOUISE BERGETOFT
27 år, Stockholm, gruppsekreterare för hbtqi-grupp, första årsmötet.

– Jag tycker att påverkans-torget har varit det bästa i helgen. Det var också jätteroligt att två av de förslagen som jag stod bakom, gick igenom. Det visar verkligen att om man kämpar för någonting så kan det lyckas.

LENNART ANDREASSON
72 år, grupp 169 i Halmstad, fjärde eller femte årsmötet.

– Det bästa med årsmötena är utan tvekan att man får träffa så många människor och resonera kring livsviktiga frågor. Seminariet om flyktingfrågan var helgens höjdpunkt.

KARIN LEHNÉR
30 år, kassör i Stockholmsdistriktet och sjunger i Amnestykören, tredje årsmötet.

– Gemenskapen på årsmötena är alltid så fin, det är som att vi blir en enda stor familj. Jag tycker att det är bra att hbtqi-frågan har fått ta så mycket plats under helgen och att vi har fått resonera kring hur vi ska vara mer inkluderande i vårt språk och arbete.

KAMAL ALAWI
54 år, medlem i Mellanösterngruppen 140 i Stockholm, första årsmötet.

– Det har varit väldigt roligt att träffa andra grupper i landet och diskutera och lära sig hur de jobbar. Jag kommer från Kurdistan och brinner för kurdernas situation och i helgen har jag fått dela med mig av min kunskap och lära mig mer om andra frågor.

JOAKIM DAVIDSSON
50 år, Eskilstuna, första årsmötet.

– Det har varit otroligt bra. Jag tyckte framförallt om seminariet "Vem försvarar människorättsförsvararna?" Vi fick höra om aktivisterna *Jimmy Sserwadda* och *Justine Ijeomahs* situation och fick mer förståelse för hur vi bäst kan stödja dem som arbetar i stor utsatthet. Jag tycker att arrangörerna jobbat bra med inkludering för funktionsnedsatta, till exempel genom att ha hörselslinga i plenum.

TEXT: FANNY HEDENMO FOTO: ANNIE BECKMAN

AMNESTY I UKRAINA: Vi granskar båda sidor

UKRAINA

HUVUDSTAD:
Kiev.

POLITIK:
Självständigt år 1991 när Sovjetunionen upplöstes. Efter Majdanrevolten vintern 2013-2014 valdes Petro Porosjenko till president. Ryssland annekterade i mars 2014 Krimhalvön och våren 2014 utropades med ryskt stöd folkrepubliker i Luhansk och Donetsk.

YTA:
603 500 km².
(Sverige 449 964 km²)
BEFOLKNING:
44,5 miljoner. 78 procent är ukrainare medan 17 procent är ryssar.

SEDAN KRIGET BRÖT UT i östra Ukraina har ett antal personer försvunnit och fängslats i hemlighet. Amnesty-utredaren Krassimir Yankov träffar förtvivlade anhöriga och försöker förstå vad det är som händer.

TEXT: CHARLIE OLOFSSON

De anhöriga till fängslade och försvunna personer är ofta desperata och tar en stor risk när de vänder sig till internationella människorättsorganisationer, förklarar Krassimir Yankov.

– Det måste vi alltid ha i åtanke. Vi kan i värsta fall bli ivägkörda, kanske få lite stryk, men inget annat medan de riskerar samma öde som sina anhöriga, säger han när vi träffar honom på Amnestys kontor i Kiev.

Krassimir Yankov har just återvänt efter den senaste resan till de krigsdrabbade områdena. Tidigare kunde han lätt köra igenom vägspärrarna in i Donetsk men i juni förra året skärptes kontrollen. Den här gången kunde han inte komma in i de separatistkontrollerade områdena utan fick stanna i gränstrakten, på den sida som kontrolleras av den ukrainska regeringen.

I städerna Kramatorsk och Slovjansk, nära gränslinjen, träffade han anhöriga till personer som misstänks ha blivit bortförda av den ukrainska säkerhetstjänsten, SBU. Amnesty har fått uppgifter om ett tiotal fall av kidnappningar som SBU misstänks ligga bakom, berättar Maria Guryeva, medie- och kommunikationsansvarig på Amnesty i Ukraina.

En av de drabbade är 60-åriga Kostyantyn Beskorovaynyi. Han togs i sitt hem i östra Ukraina i november 2014. Fyra maskerade män stormade in och tvingade iväg honom i en vit skåpbil utan nummerplåtar.

Dagen därpå fick hans fru ett samtal om att han hölls i förvar av den ukrainska säkerhetstjänsten. Sedan blev det tyst. SBU gick vid ett tillfälle ut i ett pressmeddelande och meddelade att de höll Beskorovaynyi fängslad men när hans fru frågade efter honom förnekade de allt och sade att de aldrig haft hennes make. Som en sista utväg vände hon sig då till internationella människorättsorganisationer.

Amnesty uppmärksammade fallet i slutet av januari och några veckor senare dök Kostyantyn Beskorovaynyi plötsligt upp i Kiev. Då hade han varit försvunnen i ett år och tre månader.

– Det är otäck att sådant kan hända. Vi

AMNESTY. Maria Guryeva och Krassimir Yankov utreder gripanden och försvinnanden i östra Ukraina.

FOTO: CHARLIE OLOFSSON

FOLKREPUBLIC. Valerij Bolotov utropar självständighet för Folkrepubliken Luhansk den 12 maj 2004.

FOTO: WIKIPEDIA

vet fortfarande inte exakt vad han har varit med om. Det får vi kanske aldrig veta, säger Krassimir Yankov.

Han berättar vidare om andra, liknande försvinnanden. Både SBU och separatistgrupperna i Donetsk och Luhansk har kidnappat politiska meningsmotståndare.

Under intervjun återkommer Krassimir Yankov och Maria Guryeva till hur viktigt det är att granska både separatisterna och den ukrainska armén.

– Det är viktigt att vi behåller vårt oberoende och granskar båda sidor. Det är så vi får förtroende, säger Maria Guryeva.

I början av 2015 undertecknades ett fredsavtal men striderna har inte upphört. Maria Guryeva beskriver konflikten mellan den ukrainska regeringen och separatisterna som fryst:

– Det öppna våldet har minskat men det finns fortfarande ingen politisk lösning.

Stämningen bland invånarna i de separatistkontrollerade områdena beskrivs som paranoid.

– Vi har fått rapporter om massarresteringar av personer som misstänks för spioneri och det förekommer att människor anges av grannar och bekanta, säger Krassimir Yankov.

För några månader sedan kom ett handskrivet brev till Amnestykontoret i Kiev där en mamma vädjade om hjälp för sin son,

som har fängslats i Donetsk.

– Vi håller på att undersöka detaljerna i det fallet nu, säger Krassimir Yankov.

Inför sina intervjuer är han noga med säkerhetsinställningarna i telefonen och uppmärksam på omgivningen.

– Om jag misstänker att någon följer efter mig ställer jag in mötet, säger han.

Vid ett tillfälle, när han skulle träffa en person på ett kafé i Donetsk, dök plötsligt fyra personer upp från ingenstans och satte sig alldeles intill.

– Det var helt tomt på kaféet. De kunde ha satt sig var som helst. Det var för misstänkt, så vi pratade bara om fotboll. ■■■

”Som en sista utväg vände hon sig då till internationella människorättsorganisationer.”

Utväxling

Den 24 maj frigavs den ukrainska piloten och politikern **Nadija Savtjenko** från ryskt fängelse och hälsades som en hjältninna i Kiev. Hon hade dömts i Ryssland till 22 års fängelse för mord på två ryska journalister. Amnesty har riktat skarp kritik mot rättegången. Samma dag frigavs de ryska soldaterna **Aleksander Aleksandrov** och **Jevgenij Jerofejev** från ukrainskt fängelse och flögs hem till Ryssland. De hade tillfångatagits i östra Ukraina och dömdes till 14 års fängelse för terrorism. I samband med rättegången fördes **Yuri Grabovski**, som var advokat för ryssarna, bort i Kiev den 6 mars och hittades två veckor senare mördad. Amnesty kräver att mordet utreds.

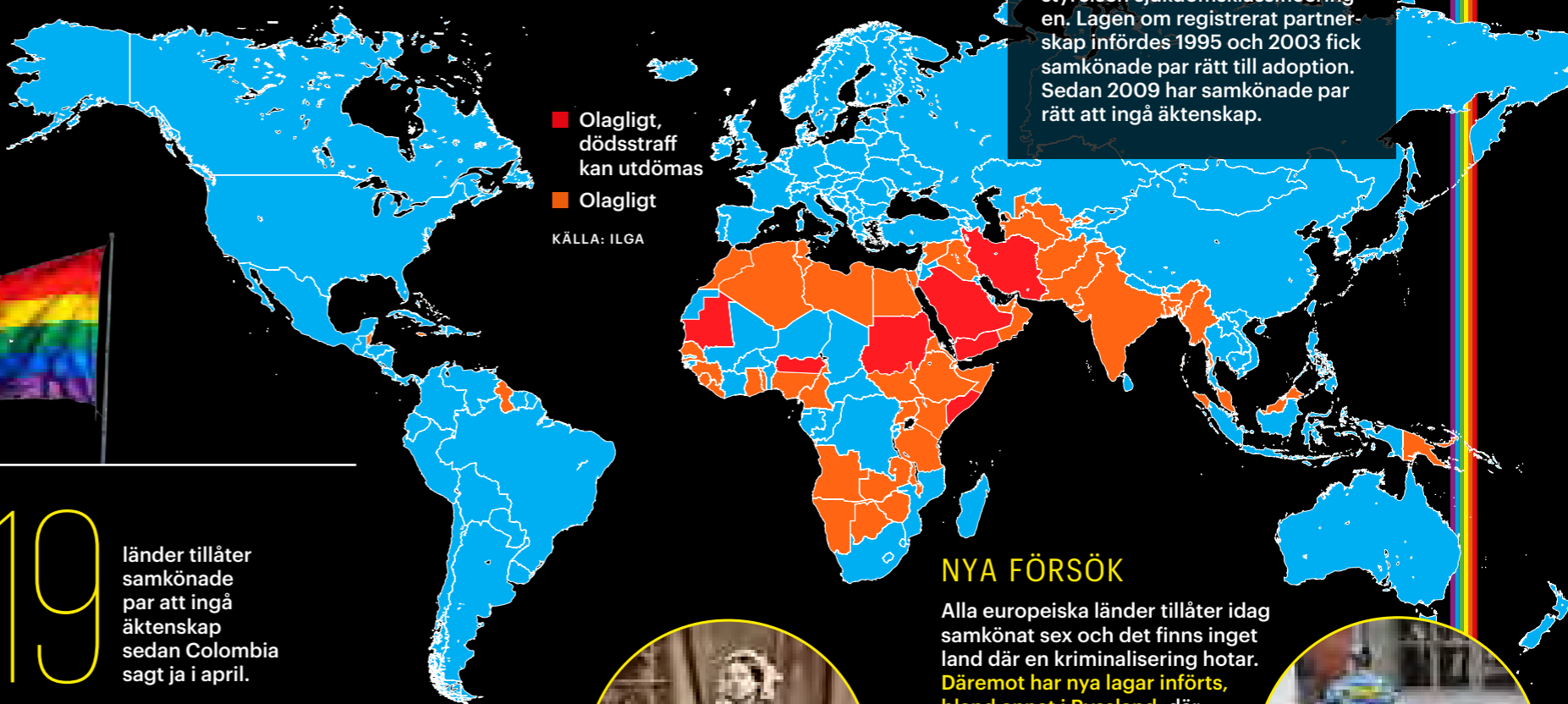
Kriminalisering av samkönat sex

I 73 av världens länder är samkönat sex ett brott. I Iran, Jemen, Mauretanien, norra Nigeria, Saudi-arabien, södra Somalia och Sudan kan dödsstraff utdömas. I Afrika har flera länder, däribland Gambia och Nigeria, skärpt lagarna. I Amerika finns lagar kvar i Guyana, Belize och en rad karibiska östater.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

HÄR ÄR DET OLAGLIGT

SVERIGE

1944 blev samkönat sex lagligt i Sverige. 1979 avskaffade socialstyrelsen sjukdomsklassificeringen. Lagen om registrerat partnerskap infördes 1995 och 2003 fick samkönade par rätt till adoption. Sedan 2009 har samkönade par rätt att ingå äktenskap.

DET HÄR ÄR HBTQI

H = Homosexuell.

B = Bisexuell.

T = Transpersoner. Här inkluderas transsexuella, personer som vill korrigera sitt kön.

Q = Queer. Personer som inte vill tillhöra ett visst kön eller en viss sexuell läggning.

I = Intersexuella. Kan översättas till mellankönslik, någon vars könsorgan bär spår av både man och kvinna.

19

länder tillåter samkönade par att ingå äktenskap sedan Colombia sagt ja i april.

KOLONIALISM

Frankrike beslöt år 1791 att avkriminalisera samkönat sex. De kommande åren gjordes samma sak också i nuvarande Belgien och Nederländerna. **Det innebar att samkönat sex aldrig gjordes till ett brott i dessa länders kolonier.** I världens folkrikaste muslimska land Indonesien, som var nederländsk koloni till 1949, är samkönat sex lagligt. I enstaka tidigare franska kolonier i Afrika har dock lagar införts efter självständigheten.

Robespierre och de franska revolutionärerna avskaffade kriminalisering av samkönat sex.

REGNBÅGSEUROPA

Varje år poängsätter ILGA Europa länder efter deras arbete för hbtqi-personers mänskliga rättigheter. **I år föll Sverige från sjätte till tolfte plats på rankningen.** Den skärpta flyktingpolitiken har drabbat hbtqi-personer som flyr undan förföljelse och en ny svensk köns-tillhörighetslag dröjer. Malta har infört nya lagar för att respektera trans- och intersexpersoners rättigheter.

1 Malta	87,75
2 Belgien	81,85
3 Storbritannien	81,44
4 Danmark	70,9
5 Spanien	70,19
12 Sverige	64,85
45 Monaco	10,8
46 Turkiet	8,75
47 Armenien	7,2
48 Ryssland	6,55
49 Azerbajdzjan	4,85

Siffrorna är en sammanvägning av hur lagar och verklighet påverkar hbtqi-personer i europeiska länder. 100 är max.

Drottning Victoria införde 1860 paragraf 377.

FOTO: JOHN MAYALL (1860)

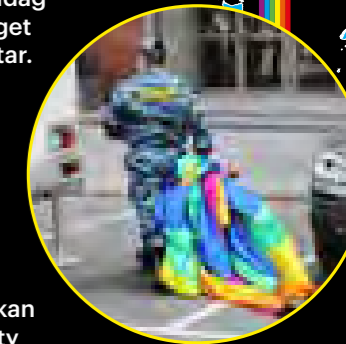

PARAGRAF 377

År 1860 införde Brittiska Indien, styrt av drottning Victoria, paragraf 377. **Där förbjöds "könsligt umgänge som strider mot naturens ordning".** De kommande årtiondena skulle lagen införas runt om i det brittiska Imperiet. En majoritet av de länder som idag kriminaliserar samkönat sex är tidigare brittiska kolonier. Endast Australien, Nya Zeeland, Hongkong, Fiji, Seychellerna (17 maj) och Nauru (1 juni) har avskaffat lagen. I Indien pågår en rättslig strid om lagen strider mot landets författning.

NYA FÖRSÖK

Alla europeiska länder tillåter idag samkönat sex och det finns inget land där en kriminalisering hotar. **Däremot har nya lagar införts, bland annat i Ryssland, där "främjande av icke-traditionella sexuella relationer" görs till ett brott om minderåriga (under 18 år) kan nås.** Dessa luddiga lagar, liksom försöken att skriva in i grundlagar att endast en kvinna och en man kan ingå äktenskap, ses av Amnesty som diskriminering.

I Moskva har ett Pride-firande aldrig genomförts utan att polis ingripit. FOTO: AI

ASYLSKÄL

I många länder utgör förföljelse på grund av sexuell läggning ett skäl att ge någon asyl. Så här skriver Migrationsverket: **"Risk för förföljelse på grund av din sexuella läggning kan leda till att du får flyktingstatus, oavsett om det är staten, din familj eller andra personer som hotar dig".**

En inställd stämning

Måndagen den 11 april 2016 berättade jag på RFSL:s personalmöte att vi bestämt oss för att inte vänta längre. Nu skulle vi stämma staten och kräva skadestånd för personer som hade tvångssteriliserats med stöd av könstillhörighetslagen. Den lagen hade krävt avsaknad av fortplantningsförmåga för personer som ville ändra juridiskt kön. Just som vår ideellt arbetande jurist *Kerstin Burman* och jag satt med den sista korrläsningen av stämningsansökan ringde telefonen.

Uppringaren hette ”Wikströms pol sak” i min telefon. Ett kort samtal senare visste jag via folkhälsominister *Gabriel Wikströms* politiskt sakkunnige att regeringen hade enats om att ta ett politiskt initiativ för att betala ut skadeståndet. Lagen som skulle göra detta möjligt skulle träda i kraft senast 1 juli 2018. Regeringen ville gärna kommunicera detta tillsammans med oss, inom ett par veckor. Vi tog kontakt med de åtta individer som vi hade tänkt skulle vara våra pilotfall i rättsprocessen och bad om ytterligare lite tålamod.

Telefonsamtalet satte punkt för den första delen i en ganska lång serie händelser gällande skadeståndet. Den 10 januari 2013 skulle tvångssteriliseringsringarna ha upphört i Sverige. Då trädde domen från Kammarrätten i Stockholm i kraft. I domen hade konstaterats att tvångssteriliseringsringarna stred mot regeringsformen och Europakonventionen och detta var slutet på en lång process där politikerna blev omsprungna på mållinjen. Strykningen ur lagtexten dröjde ändå till 1 juli 2013.

Under vintern 2013 beslutade RFSL att arbeta för ett skadestånd med hjälp av Kerstin Burman, som för Diskrimineringsbyrån Uppsalas räkning drivit fallet om att få bort tvångssteriliseringsringarna. Bland dem vi kom i kontakt med fanns en

ULRIKA WESTERLUND

Ulrika Westerlund lämnade i maj uppdraget som förbundsordförande i RFSL som hon hade 2010–2016.

FOTO: PETER KNUTSON

”Ingen annan regering har tagit ett sådant här initiativ.”

person som hade tvångssteriliserats efter att Kammarrättens dom hade trätt i kraft då läkaren inte hade informerat om vad som hänt.

Många var unga människor, flera bara knappt över 20 år gamla, som inte hade informerats av sina läkare om vad som var på gång och getts intryck att en förändring av lagen låg många år framåt i tiden och som därför genomfört det irreversibla ingreppet för att kunna börja sina vuxna liv med rätt juridiskt kön. På försommaren 2013 lämnade vi in ett skadeståndskrav till justitiekanslern. Ungefär ett år senare avslogs detta, bland annat med argumentet att det hade varit fråga om frivillighet.

På kvällen den 26 april offentliggjordes så regeringens beslut. Vi hade varit på möte med Gabriel Wikström och genomfört en intervju med SvD, som skulle få förhandspubliceringsrätt och gå ut med nyheten cirka klockan 23 på kvällen. Medan vi väntade bearbetade min engelskspråkiga partner min översättning av vårt pressmeddelande som skulle få stor internationell spridning. Exakt klockan 23 lades artikeln ut på SvD:s hemsida. Vi spred våra pressmeddelanden på svenska och engelska och betraktade hur glädjen spred sig över världen. Ingen annan regering har tagit ett sådant här initiativ. Vi känner inte till något tidigare fall där tvångssteriliserade transpersoner har fått skadestånd.

Nu vilar ett tungt ansvar på den svenska regeringen. I Europa kräver 24 stater, varav 13 är medlemmar i EU, sterilisering för att godkänna byte av juridiskt kön. Initiativet om skadestånd är oerhört betydelsefullt och sänder en kraftfull signal till övriga världen. 300 000 kronor per person krävde vi i vår stämningsansökan och där borde nivån ligga, baserat på svensk och europeisk skadeståndsrätt. Nu vill vi se detta i regeringens departementsskrivelse så snabbt som möjligt. Många av de som har tvångssteriliserats är en bra bit över 75 år och en upprättelse får inte dra ut på tiden. ■■■

I VÄNTAN PÅ GODOT AV SAMUEL BECKETT

PREMIÄR 1 OKTOBER
PÅ INTIMAN

MALMÖ STADSTEATER

BILJETTER MALMOSTADSTEATER.SE

HOTAD. Malalai Joya har utsatts för fem mordförsök men vägrar ge upp sin kamp i Afghanistan.

FOTO: IVAR ANDERSEN

Vi behöver en

INVASION

av skolor och sjukhus

SOM 20-ÅRING DREV MALALAI JOYA en underjordisk skola för flickor i ett Afghanistan styrt av talibaner. Sedan hon år 2003 skämde ut landets mäktiga krigsherrar lever hon under konstant dödshot. På besök i Sverige berättade "Afghanistans modigaste kvinna" om vad som driver henne att riskera allt.

TEXT: IVAR ANDERSEN

december 2003 samlades en historisk loya jirga – en traditionell afghansk rådsförsamling – i Kabul. Interimspresidenten Hamid Karzai hade lagt fram ett förslag till konstitution som först skulle förhandlas och därefter antas eller förkastas. Jirgan var en central del i det USA-ledda statsbyggnadsprojekt som tagit vid efter den invasion som hösten 2001 störtade talibanregimen. Världens ögon var riktade mot den afghanska huvudstaden.

Merparten av de 502 delegaterna hade utsetts i val i provinserna och distrikten men 50 delegater var utsedda direkt av Hamid Karzai. Bland dem fanns många av landets mäktigaste krigsherrar. De hade vuxit sig starka av amerikanskt och saudiskt stöd under kriget mot Sovjetunionen men sedan drivits på flykt av talibanerna, som år 1996 tågade in i Kabul. Efter al-Qaidas attacker

mot USA den 11 september 2001 togs de till nåder igen när USA anlätade dem för att slåss mot talibanerna.

Krigsherrarnas historia är lång och blodig och de är djupt avskydda bland vanliga afghaner. Men de bygger sin makt på våld och att kritisera dem är förenat med livsfara. Det hindrade inte den då 25-åriga kvinnliga delegaten från provinsen Farah att begära ordet. Malalai Joya vände sig direkt till krigsherrarna:

– De borde ställas inför rätta i nationella och internationella domstolar. Även om de skulle bli förlättna av vårt folk, det utblottade afghanska folket, så kommer historien aldrig att förlåta dem.

Orden spreds över världen. Sedan dess har Malalai Joya överlevt fem mordförsök och ytterst sällan sovit i samma säng två nätter i följd. ▶

STÖD. Protest i Kabul den 30 maj 2007 mot att Malalai Joya stängts av från parlamentet.

FOTO: MUSADEQ SADEQ/AP/TT

Kvinnor fängslas för "moralbrott"

- Den 25 maj uppmanade Human Rights Watch, HRW, president Ashraf Ghani att uppfylla tidigare löften om att afghanska myndigheter ska sluta fängsla kvinnor och flickor för att de rymmer från sina familjer. HRW uppmanar också presidenten att se till att sex mellan samtyckande vuxna inte längre ska vara ett brott. Sex utanför äktenskapet, *zina* är ett brott som idag kan straffas med upp till 15 års fängelse. Att rymma hemifrån ses ibland av polis och åklagare som "försök till zina". År 2013 uppskattade HRW att hälften av landets kvinnliga fångar och 95 procent av flickor i ungdomsfängelse hade gripits för moralbrott. Ofta flydde de hemmen för att undkomma våld eller påtvingade barnäktenskap.
- HRW uppmanar också Afghanistan att upphöra med så kallade oskuldstester.

– De sade att jag fick komma tillbaka om jag bad om ursäkt. Men istället bad jag om ursäkt till djuren. Korna och getterna i ett stall bidrar med värdefulla saker, det var inte rättvist mot dem att jämföra dem med krigsherrarna.

Det internationella stödet för Malalai Joya var omfattande. Bland annat berömdes sex kvinnliga mottagare av Nobels fredspris i ett gemensamt brev hennes mod och krävde att avstängningen från parlamentet skulle hävas. Och Interparlamentariska unionen, den internationella sammanslutningen för parlamentariker, gav sitt enhälliga stöd till Malalai Joya.

AFGHANISTAN

HUVUDSTAD:
Kabul.

POLITIK:
Republik sedan 1973. Inbördeskrig och utländsk intervention med olika aktörer sedan 1978. President Ashraf Ghani tillträdde år 2014 efter ett tveklöst val. Parlamentets mandat gick ut i juli 2015 men nyval har inte hållits. Talibanerna och Islamiska staten, IS, strider mot regeringen.

YTA:
652 864 km².
(Sverige 449 964 km²)

BEFOLKNING:
32,6 miljoner.

➤ – Jag var redan känd för min aktivism och sade att jag kom från en annan provins för att få prata. Jag använde det gamla tricket att jag ville säga något åt de unga afghanernas vägnar och sedan attackerade jag krigsherrarna, minns Malalai Joya, på besök i Sverige för att informera om läget i sitt hemland.

Trots att Malalai Joya var jirgans yngsta delegat var hon långt ifrån främmande för fara. Hon växte upp i flyktingläger, först i Iran och därefter i Pakistan men som 20-åring återvände hon år 1998 till det då talibanstyrda Afghanistan för att organisera underjordiska flickskolor.

Två år efter jirgan valdes hon till ledamot i landets parlament vid valet år 2005.

Från talarstolen fortsatte Malalai Joya sin kompromisslösa kampanj mot de krigsherrarna som också tagit plats i den lagstiftande församlingen.

– Det fanns ett fåtal progressiva ledamöter men majoriteten i parlamentet var gamla krigsherrarna. Det fanns till och med en taliban. Vart jag än tittade såg jag mördare och kvinnohatare. De hotade att döda mig, de hotade att våldta mig och de stängde av mikrofonen när jag skulle tala. Det fanns ingen yttrandefrihet i vårt parlament. Men de lyckades inte tysta mig, säger Malalai Joya.

Enligt Human Rights Watch hade 60 procent av parlamentsledamöterna antingen varit krigsherrarna eller hade starka kopplingar till sådana. Och även om dessa aldrig lyckades

des tysta Malalai Joya lyckades de slutligen beröva henne en arena.

Våren 2007 röstade parlamentet för att utesluta Malalai Joya. Motiveringen var att hon brutit mot paragraf 70 i församlingens föreskrifter, som förbjuder ledamöterna att öppret kritisera varandra, en bestämmelse Malalai Joya anser kom till specifikt med henne i åtanke.

– De sade att jag hade förolämpat parlamentet genom att kalla det ett zoo och jämföra ledamöterna med djuren i ett stall, säger hon.

Men Malalai Joya erbjöds en möjlighet att rädda sin politiska karriär. Allt hon behövde göra var att smörja krigsherrarnas sårade egon.

MALALAI JOYA

FÖDD: 25 april 1978 i provinsen Farah i västra Afghanistan.

DÖPT EFTER: Folkhjälten Malalai av Maiwand, även kallad "Afghanistans Jeanne D'Arc", som kämpade mot britterna i slaget om Maiwand 1880.

UPPVÄXT: Fadern skadades i kriget mot den sovjetiska ockupationen och då Malalai var fyra år flydde familjen Afghanistan. Hon växte upp i flyktingläger – först i Iran, därefter i Pakistan.

BOOK: Hennes bok *A Woman among Warlords* utkom år 2009 och har översatts till ett tiotal språk, dock ej svenska.

Allt fler på flykt

► Den 31 maj publicerade Amnesty rapporten "My Children Will Die This Winter": Afghanistan's Broken Promise to the Displaced". I rapporten konstateras att antalet internflyktingar i Afghanistan har ökat dramatiskt, från cirka en halv miljon år 2013 till 1,2 miljoner idag. Därtill kommer 2,6 miljoner afghanska flyktingar som lever i andra länder. Internflyktingarna lever idag under mycket svåra villkor, konstaterar Amnesty och omvärldens intresse att bidra med hjälp har minskat. De afghanska organ som ska bistå internflyktingarna anklagas för korruption och regeringen anklagas för att inte uppfylla löften om stöd.

inblandning bara ökar lidandet för folket. Det så kallade kriget mot terrorismen har inte gett oss fred. Det har gett oss massakrer och fört reaktionärer till makten. Dessa har inget stöd hos folket och fler kommer att resa sig mot dem om USA och Nato slutar stödja dem.

Malalai Joya menar att den utländska militära närvaron utgjorde en "ockupation". Det är en radikal tolkning som bland annat underkänner de parlaments- och presidentval som hållits sedan talibanerna störtades år 2001. Och som, trots att de har präglats av fusk och våld, genererat ett högt valdeltagande och bland annat fört henne själv till det parlament hon sedermera kastades ut ifrån.

Malalai Joya är dock kompromisslös i sin syn på den USA-ledda invasionen. Kanske är en förklaring att hela hennes liv utspelats i skuggan av krig och utländsk truppnärvaro. Hon föddes den 25 april 1978, tre dagar innan Saur-revolutionen, den kupp som förde det afghanska kommunistpartiet till makten och blev upptakten till ett krig som sedan dess med varierande intensitet och olika stridande parter pågått i över 35 år.

Övergrepp begångna av utländsk militär har också satt spår. Malalai Joya nämner bombningar av bröllop och amerikanska marinkårssoldater som skändat lik av dödade talibaner – händelser som samtliga fått uppmärksamhet i Väst men i Afghanistan

fortfarande är öppna sår.

– Demokrati kommer aldrig att komma genom militära interventioner, säger hon. Demokrati måste komma inifrån.

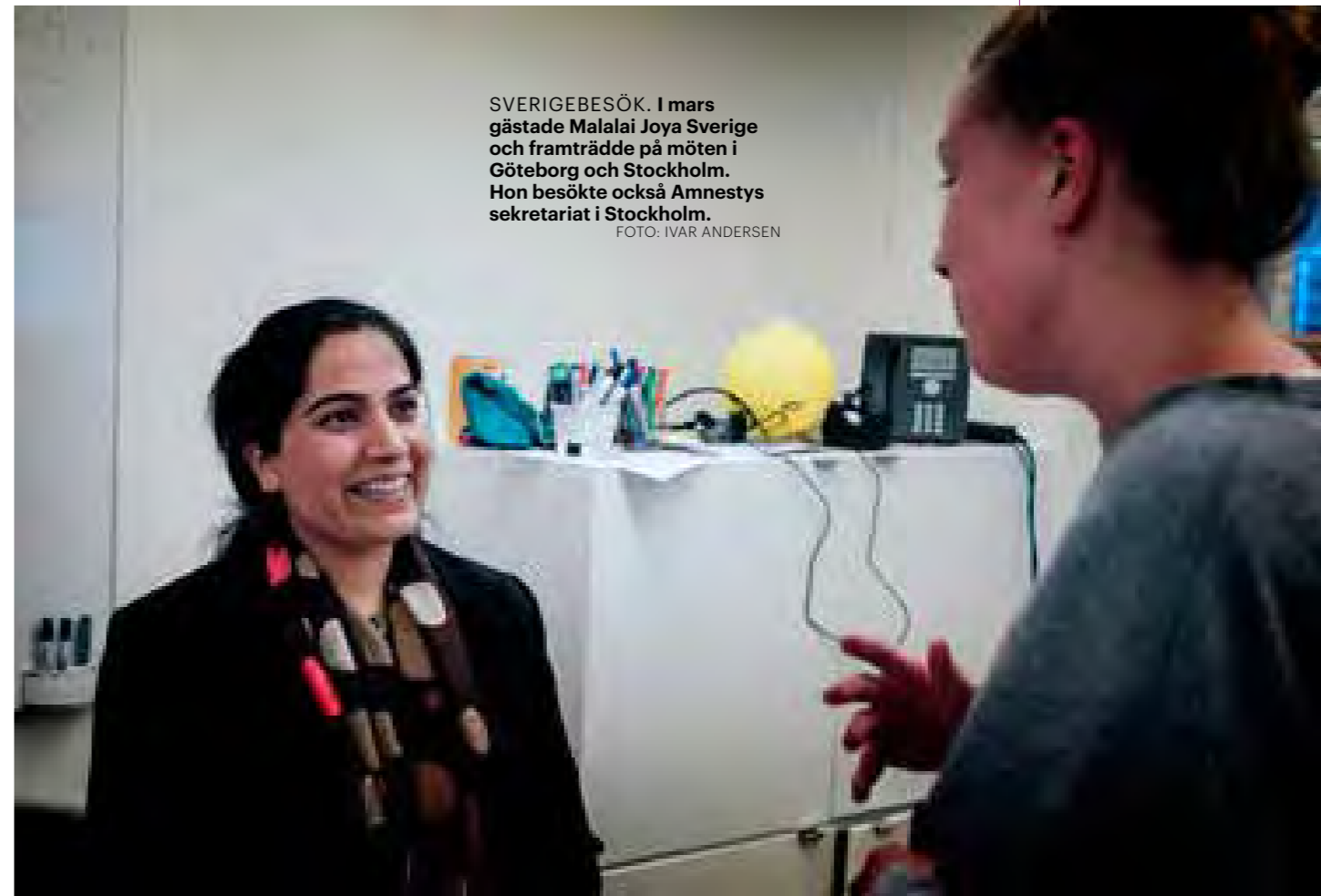
En konsekvens av denna hårdföra syn på utländsk inblandning är att Malalai Joya också betraktar det afghanska styre som installerats med utländskt stöd som en marionettregering. Hon var en skarp kritiker av den före presidenten Hamid Karzai. Och efterträdaren *Ashraf Ghani*, som tillträdde ämbetet i september 2014 och har en framstående karriär hos Världsbanken bakom sig, döms ut i liknande ordalag.

– Detta är problemet med västerländska teknokrater, de har inte blod på händerna men ibland är de ändå värre än krigsherrarna, säger hon. Vi har ett ordspråk i mitt land: "En gul hund är bror till sjakalen." I mitt tycke är Ghani värre än Karzai. Han kom till makten genom det mest korrumperade valet i historien och vi vet alla vad som hänt sedan dess. Situationen för kvinnorna är värre nu än 2001. Vi har inte ens säkerhet i Kabul och på landsbygden är det ett rent helvete. Och korruptionen blir värre för varje dag som går.

Malalai Joyas facit som försvarare av mänskliga rättigheter talar för sig själv. Sedan hon kastades ut ur parlamentet har hon outtröttligt arbetat mot och informerat om de upprepade kränkningarna av särskilt kvinnors rättigheter.

Under ett besök hos Amnestys svenska sektion visar hon bilder av hur verkligheten ser ut för kvinnor i Afghanistan. Av hur *Farkhunda Malikzada* i mars 2015 misshandlades till döds av en folkmassa på öppen gata i huvudstaden Kabul, falskeligen anklagad för att ha bränt Koranen. Av hur kvinnor stenas till döds i byar på landsbygden där talibanerna styr. Av tonårsflickor som våldtagits och mördats av krigsherrar som aldrig straffas för sina brott.

– Våldet mot kvinnor ökar, både i samhället och i människors hem, säger Malalai Joya. Men de bakomliggande orsakerna är fat-

SVERIGEBESÖK. I mars gästade Malalai Joya Sverige och framträdde på möten i Göteborg och Stockholm. Hon besökte också Amnestys sekretariat i Stockholm.

FOTO: IVAR ANDERSEN

tigdomen, korruptionen och de fundamentalistiska krigsherrarna. Vårt land behöver hjälp, absolut, men vi behöver inte amerikanskt stöd till krigsherrarna. Vi behöver en invasion av skolor och sjukhus.

Det är lätt att bli nedslagen av att lyssna på Malalai Joya. Men själv ser hon hopp. Det afghanska folket har rest sig mot orättvisor tidigare, säger hon, och kommer att göra det igen:

– Vi har en mäktig historia. Jag är döpt efter *Malalai av Maiwand* som slogs mot britterna på 1800-talet och min far slogs mot Sovjetunionen. En lång rad män och kvinnor har offrat sina liv för sitt land och för värden som fred och demokrati. När människor säger att jag borde lämna Afghanistan tänker jag på dem. Jag är inte rädd för döden, jag är bara rädd för att vara tyst inför orättvisan. Att

vara tyst är att vara politiskt död.

Men priset för att uppmärksamma orättvisor är högt. När Malalai Joya för några år sedan gifte sig var blomsterarrangemangen tvungna att genomsökas efter bomber. Enbart hennes allra närmaste känner till makens identitet. Hon har en treårig son som hon inte kan träffa så ofta som hon vill.

Saknar hon aldrig ett fridfullt liv, utan de konstanta dödshoten?

– Självklart gör jag det. Och min generation försöker skapa det för nästa generation. Vi kanske inte får det vi önskar oss i livet, men om vi kämpar nu kanske våra barn kan få det. En dag kommer vi att vinna och våra barn ska veta att deras land inte bara var fullt av krigsherrar utan att det också hade oss. ■■■

"Vi kanske inte får det vi önskar oss i livet, men om vi kämpar nu kanske våra barn kan få det."

ELVA MÄN DÖMDA FÖR "OSEDLIGHET"

DEN 24 APRIL dömde en domstol i Giza elva män till långa fängelsestraff för "osedlighet" och "uppvigling till osedlighet", rapporterar Ahram Arabic News.

Tre av männen fick tolv års fängelse medan de övriga fick mellan tre och nio års fängelse. Männen greps i september förra

året i en lägenhet i Kairoförorten Agouza.

Samkönat sex är inte uttryckligen förbjudet i Egypten utan åtalet brukar istället gälla osedlighet. Uppviglingen i detta fall ska ha handlat om att sociala medier användes för att söka sexuella kontakter. Männen nekade till anklagelserna. **||||**

FOTO: CARLEY PETESCH/AP/TT

HISTORISK DOM. Tchads förre diktator Hissène Habré i rättsalen när han den 30 maj dömdes till livstids fängelse.

"Frige omedelbart journalisterna"

Amnesty krävde den 27 maj att journalisterna *Salud Hernández-Mora*, *Diego D'Pablos* och kameramannen *Carlos Melo* omedelbart frigis. De tre misstänks ha förts bort av den colombianska gerillan ELN. Amnesty betonade att detta är ett brott mot internationell humanitär rätt och riskerar att underminera planerade fredssamtal mellan ELN och den colombianska regeringen.

USA POLISANMÄLS FÖR DRÖNARATTACK

DEN 23 MAJ meddelade USA:s president *Barack Obama* att en drönarattack under helgen hade dödat den afghanske talibanledaren *mulla Akhtar Mansour*. Attacken genomfördes i Baluchistan i sydvästra Pakistan när Mansour var på väg i en taxi från iranska gränsen till Quetta.

USA nämnde inte att attacken också krävde ett civilt dösoffer, taxichauffören *Muhammed Azam* som inte hade en aning om vem hans passagerare var. Brittiska *The Guardian* rapporterar att Azams familj nu har polisanmält "ansvariga amerikanska myndigheter" för taxichaufförens död.

– Vem ska nu försörja familjen, sade *Mohammad Qasim* till *The Guardian*. Jag väddar till den civiliserade världen att undersöka det brutala mordet på min

FOTO: WIKIPEDIA

Mulla Mansour.

bror och ge ersättning till hans barn.

Civila dösoffer i samband med drönarattacker har tonats ned av USA men människorättsgrupper har riktat skarp kritik och Barack Obama väntas inom kort komma med en rapport om civila dösoffer. **||||**

Habré dömd till livstids fängelse

DEN 30 MAJ utbröt det jubel och applåder i en domstolssal i Senegals huvudstad Dakar där EAC, den extraordinära afrikanska kamraren, avslutade rättegången mot *Hissène Habré*. Han dömdes till livstids fängelse för brott mot mänskligheten.

– Domen är en seger för de offer som outtröttligt har kämpat för att Hissène Habré inte skulle komma undan de brott som begåtts. Domen visar också att stater tillsammans kan arbeta för ett slut på straffrihet om den politiska viljan finns, sade *Gaétan Mootoo*, Västafrikautredare på Amnesty International.

Juristen *Reed Brody* på Human Rights Watch, HRW, har tillsammans med offer arbetat i

15 år för att en rättegång skulle komma till stånd.

– Vi hoppas att andra överlevare, andra aktivister, ska inspireras av vad Habrés offer har lyckats med, sade *Reed Brody* till AFP.

EAC inrättades av Afrikanska unionen, AU, som en specialdomstol och i juli 2015 inleddes rättegången mot Habré som lever i exil i Senegal. HRW har kallat Habré "Afrikas Pinochet" och en tchadisk undersökningskommission beräknar att upp till 40 000 personer dödades under hans tid som president i Tchad 1982–90. Habré stöddes av USA och Frankrike som såg honom som en motvikt mot Libyen, som under överste *Khadaffis* styre var i konflikt med Tchad.

Amnesty engagerade sig under Habrés styre, påminde *Salil Shetty*, generalsekreterare för Amnesty International i ett tal på universitetet i Dakar den 27 maj:

– När Tchads sanningskommission sökte igenom Habréregimens arkiv från 1980-talet fann de 50 000 brev från Amnestymedlemmar som hade skrivit och krävt frigivning av fångar.

Under många år har det gjorts försök att ställa Habré inför rätta. Han dömdes år 2008 i sin frånvaro av en domstol i Tchad till döden. Åtal väcktes också i Belgien år 2005 men Senegal vägrade då att utlämna honom.

ULF B ANDERSSON

FN FÖRLÄNGER FREDSTYRKA I VÄSTSAHARA

DET VAR ETT OENIGT säkerhetsråd som den 28 april antog en resolution om förlängning av FN-styrkan Minurso och en uppmaning att styrkan ska återställas till sitt tidigare omfång. Tio länder röstade för medan Uruguay och Venezuela röstade mot och Ryssland, Angola och Nya Zeeland lade ned sina röster. Minurso övervakar sedan 1991 vapenvilan i Västsahara mellan Marocko och självständighetsrörelsen Polisario. Marocko ockuperar sedan 1975 Västsahara och när FN-chefen *Ban Ki-moon* i mars besökte västahariska flyktingläger i Algeriet använde han ordet "ockupation". Det skapade raseri i Marocko som utvisade ett antal civilanställda inom Minurso och stängde ett militärt förbindelsekontor.

Inför beslutet i säkerhetsrådet uppmanade Amnesty förgäves FN att ge Minurso ett uppdrag att övervaka mänskliga rättigheter i områden som kontrolleras av Marocko respektive Polisario. Minurso är den enda FN-missionen som saknar människorättsuppdrag. Amnesty pekade på att Marocko utvisar utländska journalister från Västsahara och att fredliga aktivister grips. **||||**

KENYA-RÄTTEGÅNG KOLLAPSAR I ICC

DEN 5 APRIL kollapsade rättegångarna i ICC, internationella brottmålsdomstolen, när det gäller Kenya definitivt. En oenig kammare beslöt att lägga ned åtalet mot Kenyas president *William Samoei arap Ruto* och radiopresentatören *Joshua arap Sang*.

Det var i mars 2011 som dåvarande chefsåklagaren *Luis Moreno-Ocampo* fick klartecken att väcka åtal mot sex kenyaner, däribland nuvarande presidenten *Uhuru Kenyatta*, som anklagades för det mas-

siva våld som förekom efter valet i december 2007. Nu har samtliga åtal lagts ned. Amnesty uttryckte en förhoppning om att nya åtal ska kunna väckas, antingen i ICC eller i Kenya, då ingen av de sex männen har blivit frikända. **||||**

FOTO: WTO

Vicepresident Ruto.

FRUKTAD POLISSTYRKA. En polis från fruktade RAB misshandlar en person som misstänks ha attackerat en polisstation i Bogra den 5 januari 2014.

FOTO: AP/TT

”När jag besöker deras kontor blir jag själv förföljd av två män på motorcykel som iakttar mig från gatan.”

Det har snart gått tre år sedan *Selim* blev hämtad från sitt hem av civilklädda män med vapen. Männen vägrade visa någon legitimation och förde bort honom i en grå minibuss.

– Mamma gråter fortfarande och hoppas att han ska komma tillbaka, berättar *Rajib*, *Selims* bror.

Vi träffas på hemlig ort, i en lånad lägenhet någonstans i Bangladesh huvudstad Dhaka. Gardinerna är fördragna. *Rajib* ser bestämd ut. Han har med sig ett tjockt kompendium med all information om broderns försvinnande.

– Jag tror att han lever och att han hålls i något av polisens häkten, säger *Rajib*.

Flera gånger har familjen vänt sig till polisen, men utan att få någon hjälp. Liksom sin bror är *Rajib* aktiv i politiken, i oppositionspartiet Bangladesh Nationalist Party, BNP, och visste att det här kunde hända. Premiärminister *Sheikh Hasinas* regering har liksom tidigare regeringar flitigt använt polisen och dess paramilitära styrkor för att kidnappa och mörda oppositionella.

Sedan *Sheikh Hasina* och hennes parti Awamiförbundet kom till makten år 2009 har närmare fyrahundra oppositionella dödat i vad polisen själva betecknar som ”korseld” vid ingripanden mot kriminella.

Enligt människorättsorganisationen Odhikar kommer ungefär hälften av offren från de två största oppositionspartierna. De övriga har tillhört flera mindre kommunistpartier och radikala islamistpartier. Sedan år 2010 har Odhikar dokumenterat hur ytterligare 246 människor försvunnit spårlöst, ofta på liknande sätt som *Selim*, men mörkertalet är stort. Familjer drar sig för att vända sig till polisen eftersom det i många fall är just polisen som fört bort personen i fråga.

Rajib oroar sig även för egen del:

– Jag är förstas rädd att jag också ska

försvinna. Varje ledare eller aktivist från oppositionen är rädd för detta.

Bangladesh går framåt när det gäller fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling. Världsbanken förutspår en BNP-tillväxt på 6,6 procent för 2016 och rankar Bangladesh som världens nionde snabbast växande ekonomi. När det kommer till mänskliga rättigheter går det dock bakåt. Redan i oktober 2014 varnade Amnesty International för en ”oroande utveckling” där landets säkerhetsstyrkor sades ligga bakom ”ett mönster av försvinnanden”. I rapporten *Bangladesh: Stop them, now! Enforced disappearances, torture and restrictions on freedom of expression* konstaterade Amnesty att kidnappningarna ”verkar ha politiska motiv” eftersom offren ofta är medlemmar i den politiska oppositionen.

Sheikh Hasina

Khaled Hasan Sohel och *Somrat Molla* är båda ledare i BNP:s studentorganisation. De fördes bort av polisen den 28 november 2013 när de var på väg till Dhakas centralfängelse för att besöka två andra studentaktivister. Än i dag är de försvunna.

– Polisens ”Detective Branch” och ”Rapid Action Battalion” kom till vårt hem och letade efter min man tidigare samma dag. Jag ringde honom efteråt och sade åt honom att inte komma hem eftersom polisen varit hos oss. Det var sista gången jag talade med honom, säger *Khaled Hasan Sohels* hustru.

Jag träffar henne på en hemlig adress någonstans i Dhaka. Hon vill inte uppge sitt namn.

Hon berättar att *Khaled* var äldst av sina syskon och tog hand om hela familjen. Han hade en liten bokhandel som han drev vid sidan av sitt politiska engagemang.

– Nu när han är försvunnen tar hans pappa hand om oss men det är tungt att få pengarna

HUVUDSTAD:
Dhaka.

POLITIK:
Självständigt 1971 efter ett blodigt krig mot Pakistan. Awamiförbundet och BNP har växlat vid makten och bägge partierna anklagas för att använda våld. Senaste valet 2014 bojkottades av BNP. Ledare för islamistpartiet Jamaat-e-Islami har nyligen avrättats för brott 1971. Det senaste året har ett antal sekulära bloggare mördats av extrema grupper.

YTA:
147 570 km².
(Sverige 449 964 km²)

BEFOLKNING:
169 miljoner.

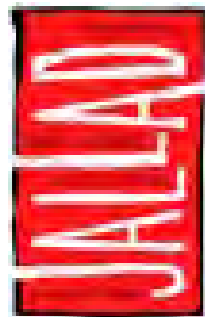
Allt fler oppositionella

FÖRSVINNARE

UNDER FÖREVÄNDNINGEN att bekämpa terrorism upphävs skyddet för mänskliga rättigheter i en rad länder i Sydasiens. Paramilitära polisstyrkor tillåts härja fritt och kan med straffrihet föra bort och mörda oppositionella. I Bangladesh växer antalet offer.

TEXT: AXEL KRONHOLM

”All form av politiskt motstånd förtrycks och slås ner med hjälp av polisen och dess paramilitära styrkor.”

MÖNSTER
I SYDASIEN.
I sin bok *Jallad*
granskar Tasneem
Khalil hur regeringar
i Sydasiens använder
mord och försvinnanden
mot opposition.

FOTO: PLUTO PRESS

att räcka till. Hela familjen är i kris, säger hustrun.

Medan vi pratar sitter deras son bredvid, knäpptyst och ser sig med tom blick omkring i rummet. Han håller sig alltid nära sin mamma. Hon säger att det nog är sonen som tagit faderns försvinnande värst:

– Han är väldigt rädd. Om någon i familjen lämnar huset frågar han nervöst: Var är han? Vart gick hon? När kommer han tillbaka? Han vågar aldrig lämna mig ensam längre, han tror att resten av oss ska försvinna också, precis som hans pappa.

Adilur Rahman Khan leder människorättsorganisationen Odhikar som bland annat dokumenterar försvinnanden och politiska mord i Bangladesh. Organisationen är hårt ansatt av regeringen som förbjudit dem att arbeta och strypt all finansiering utifrån. När jag besöker deras kontor blir jag själv förföljd av två män på motorcykel som iakttar mig från gatan. Adilur säger att männen kommer från underrättelsetjänsten.

– Det här är en polisstat. Det är den mest hänsynslösa regim Bangladesh haft sedan självständigheten 1971. All form av politiskt motstånd förtrycks och slås ner med hjälp av polisen och dess paramilitära styrkor, säger Adilur, som själv suttit häktad i 62 dagar för sitt arbete.

– Tusentals oppositionella sitter i fängelserna. Vi har journalister och redaktörer i fängelse. Tre tv-kanaler lojala med oppositionen har stängts ner. Organisationer som vår egen förföljs för arbetet vi gör. Vi har sett hur aktivister försvunnit för att sedan hittas mördade och styckade.

I rummet intill sitter resten av organisationen och arbetar, trots att det är sent på kvällen. Eftersom regeringen strypt finansieringen av Odhikar har man fått gå ner från 19 anställda till endast sju, som arbetar utan lön.

– Vi har inga pengar att betala dem. Men de tror på vad vi gör och vill fortsätta kämpa,

trots förutsättningarna och riskerna. Deras mod är överväldigande, säger Adilur och ler.

Han varnar för vad som kommer att hända med Bangladesh om polis och regering fortsätter på den inslagna vägen.

– Vi är snart i ett läge där vi inte har någon laglig opposition, inget fungerande civilsamhälle och inga organisationer som vågar säga något. Då kommer vi att få ett politiskt vakuum, och det enda svaret på ett sådant vakuum är extremism, säger Adilur.

Tasneem Khalil är en bangladeshisk journalist och författare, i dag bosatt i Malmö efter att ha blivit torterad av säkerhetsstyrkorna i sitt hemland.

Han beskriver utvecklingen som en medveten taktik från regeringen i Bangladesh att marginalisera oppositionen och stärka sitt eget grepp om makten. Det är en taktik som har varit mycket framgångsrik.

I sin nya bok *Jallad. Death Squads and State Terror in South Asia* spårar Tasneem Khalil strukturerna bakom denna våldspolitik. Han tycker att västerländska regeringar och organisationer är för tama när de beskriver problemet som bristande träning eller kunskap. Han menar att det är våldet som är själva poängen.

– Politik är synonymt med våld i Bangladesh. Kontrollerar du våldsapparaten kontrollerar du politiken. Genom att släppa lös säkerhetsstyrkorna med straffrihet lyckas man hålla oppositionen i schack, säger han.

Tasneem Khalil visar i sin bok hur detta inte är ett fenomen unikt för Bangladesh utan tvärtom går som en trend genom Sydasiens. Han skildrar ett mischmasch av så kallade ”black laws”, undantagslagar, som upphäver rättsstaten och de mänskliga rättigheterna i syfte att möta akuta hot. Liksom specialstyrkan Rapid Action Battalion fått fria tyglar i Bangladesh har liknande lagstiftning släppt lös Assam Rifles i nordöstra Indien och Rashtriya Rifles i Jammu och Kashmir. Andra exempel är Sri Lanka och Nepal, länder där tusentals personer ”för-

FOTO: SHARMIN AFSANA SHUCH

svann” under de utdragna inbördeskrigen. I Pakistan misstänks Frontier Corps och ISI, Inter-Services Intelligence, ligga bakom tusentals försvinnanden i Baluchistan där staten ligger i konflikt med rebellgrupper.

Att denna statsterror tillåts pågå beror enligt Tasneem Khalil på att det genomgående handlar om stater som backas upp av världens ”hegemoner”, det vill säga USA, Kina och Ryssland. Flera är allierade med väst i kriget mot terrorismen. Bangladeshs ökända döds-skvadron Rapid Action Battalion har till exempel utbildats av Storbritannien som ett led i den globala kampen mot terror. Bangladesh har också en betydande vapenimport från Ryssland, som också bygger kärnkraftverk i landet.

Tasneem Khalil konstaterar i sin bok att den internationella ordning vi har är utformad för att begränsa och reglera krig mellan

stater, men sämre på att hantera krig mot den egna befolkningen i form av tortyr, mord och försvinnanden. När han blickar framåt är det en dystert bild som framträder.

– Det här är inget som är på väg bort, tvärtom ser vi hur det blir värre. Idén om universella mänskliga rättigheter är redan i dag på stark tillbakagång och den processen lär fortsätta i takt med att USA:s dominans i världen minskar till förmån för Kina och Ryssland, säger han.

– Den här sortens smutsiga krig, som bekämpas av stater inom sitt eget territorium mot den egna befolkningen, är långdragna. Vi lär se mer av tortyr, mord och försvinnanden inom överskådlig framtid, varnar Tasneem Khalil. ■■■

Fotnot: En längre version av denna artikel finns på www.amnestypress.se/

I EXIL.
Tasneem Khalil
lever numera i exil
i Sverige.

”Jag är förstas rädd att jag också ska försvinna.”

SEX MÄN FRIA

SEX TUNISISKA män som i staden Kairouan den 10 december 2015 dömdes till tre års fängelse och fem års förvisning från staden för brott mot paragraf 230 i brottsbalken är nu fria (se Amnesty Press nummer 1/2016). Männerna greps och utsattes för tvångsmässig analundersökning varefter domstolen fann dem skyldiga till samkönt sex. Domstolen gav dem maxstraffet enligt paragraf 230 som täcker "sodomi och lesbianism".

När överklagan behandlades av en domstol den 3 mars reducerades straffet från tre års fängelse till en månads fängelse, vilket männen redan hade avtjänat. Domstolen upphävde också förvisningen på fem år från Kairouan. IIII

1899 ÅRS LAG AVSKAFFAS

DEN 31 MAJ beslöt parlamentet i Nauru, en liten östat i Stilla havet, att modernisera 1899 års brottsbalk, rapporterar The Fiji Times. Dödsstraffet avskaffas och samkönt sex blir lagligt. IIII

SKYLDIG TILL KÖNSKONST

DEN 9 MAJ kom domen mot den japanska konstnären **Megumi Igarashi**. Domstolen i Tokyo dömde henne till 400 000 yen (32 000 kronor) i böter för att ha brutit mot obscenitetslagarna i Japan (se Amnesty Press nummer 1/2016). Enligt Kyodo News ansåg domaren **Mihoko Tanabe** att det underlag för en 3D-modell av sitt könsorgan som Megumi Igarashi hade spridit kunde orsaka sexuell upphetsning. Hon friades däremot för vad hon kallade en "fittbåt" i form av en kajakmodell i form av hennes kön då rätten ansåg att den "inte omedelbart" för tankarna till den kvinnliga anatomien. Megumi Igarashi fall har väckt stor uppmärksamhet då hon greps av polis vid två tillfällen och kunde ha dömts till fängelsestraff. IIII

Ensaf Haidar kämpar för sin man

FÖRHINDER. Ensaf Haidar i Europaparlamentet den 16 december 2015 då hon hämtade Sacharovpriset åt sin fängslade make Raif Badawi.

FOTO: PATRICK SEEGER EPA/TT

– Det tynger mig att Raif inte kan se uppmärksamheten med egna ögon, säger Ensaf Haidar.

Hennes man, Raif Badawi, har suttit fängslad i två år.

Raif Badawi lider av Briman-fängelsets strikta och repetitiva rutiner. Han känner sig ensam och isolerad, berättar **Ensaf Haidar**:

– När jag säger att han har det svårt så tror folk att jag menar att han blir torterad. Så är det inte.

Men ett fängelse är fortfarande ett fängelse. Varje dag innebär samma mat och dryck, samma rutin.

Det är fredagseftermiddag när Amnesty Press i maj träffar henne i Europaparlamentet i Strasbourg. Hon är här för att delta i ett panelsamtal om mänskliga rättigheter under European Youth Event, EYE, en årlig konferens för europeiska ungdomar.

Raif Badawi, har nu suttit fängslad sedan maj 2014. Det

var då domen mot den saudiarabiska bloggaren föll. Genom sin webbsida "Saudi Arabian Liberals" hade Raif Badawi publicerat texter där han ifrågasatte landets auktoritära religion, wahhabismen, som innebär en oerhört strikt tolkning av koranen. För det dömdes han för att ha förolämpat islam och för att ha brutit mot landets IT-lagar. Straffet blev 10 års fängelse, ett livslångt medieförbud och 1000 piskrapp.

Amnesty har intensivt upp-

märksammat Raif Badawis fall och hans öde har skapat svallvågor från gräsrotsrörelser till de högsta politiska leden världen över.

– Det är fantastiskt att se, säger Ensaf Haidar:

– Jag har fått glädjas åt hur hela världen engagerar sig för Raif och jag berättar så mycket jag kan för honom när vi talas vid. Men jag får bara ett kort samtal i veckan, ibland mer sällan.

Ensaf Haidar har länge uttryckt oro för sin mans fysiska hälsa. Den 9 januari 2015 utsattes Raif Badawi för de första 50 piskrappen inför allmän besökande, framför en moské i staden Jeddah. Sedan dess har återstoden av piskrappen skjutits upp. Bland annat har man hänvisat till att Raif Badawi lider av hypotoni eller lågt blodtryck. Än idag är det ingen som vet när, eller om, fler piskrapp av de 950 som återstår, kommer att delas ut.

Ensaf Haidar har fått politisk asyl i Kanada. Där, i Quebec, bor hon idag med sina tre barn.

År 2016 hoppas hon trots allt på goda nyheter:

– Jag hoppas att boken jag har skrivit om mig och Raif ska spridas över världen. Jag hoppas att Raif vinner Nobels fredspris. Men högst upp på listan står förstås att han släpps fri från fängelset och kan återförenas med oss, hans familj.

FANNY HEDENMO

Fotnot: Ensaf Haidar gästar i höst bokmässan i Göteborg då hennes bok *Frihetens röst* ges ut av Wahlström&Widstrand.

BEMBA FÄLLDES FÖR KRIGSBROTT

DEN 24 MAJ 2008 greps **Jean-Pierre Bemba** i Belgien och överlämnades till ICC, internationella brottmålsdomstolen i Haag. Bemba var tidigare ledare för rebellrörelsen MLC i Demokratiska republiken Kongo. ICC åtalade honom för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten som hade begåtts i grannlandet Centralafrikanska republiken, CAR. Han ansågs ha haft befälsansvar när MLC skickade soldater över gränsen till CAR 2002-2003 för att stödja den dåvarande presidenten Ange-Félix Patassés kamp mot kuppförsök.

Enligt den fällande domen den 21 mars, var Bemba medveten om att hans soldater begick sexuella övergrepp mot vuxna och barn.

– Detta är inte bara första gången som ICC har dömt någon för våldtäkt som krigsförbrytelse och brott mot mänskligheten, konstaterade Stefan Simanowitz från Amnesty. Det är också första gången i internationell rättvisa som våldtäkt på män klassificeras som sexuellt våld. IIII

"EN HISTORISK DAG"

DEN 27 MAJ dömde en domstol i Argentina den 88-åriga **Reynaldo Bignone** till 20 års fängelse för mord på oppositionella i södra Latinamerika under "Operation Condor". Det var ett samarbete under 1970- och 1980-talen

mellan militärdiktatorerna i Argentina, Bolivia, Brasilien, Chile, Paraguay och Uruguay där oppositionella spårades upp och mördades. Reynaldo Bignone, som 1982-1983 var den siste ledaren för Argentinas militärjunta, avtjänar redan ett 15-årigt

fängelsestraff för kidnappning av politiska fångars barn. 14 andra officerare dömdes också till fängelse.

– Detta är en dag för firande i Sydamerika, sade **Erika Guevara-Rosas**, chef för Amnestys Amerikaavdelning. IIII

FOTO: WIKIPEDIA

Reynaldo Bignone

VOLT. Juraj Mizigor gör en baklängesvolt i ghyttot Lunik IX i den slovakiska staden Kosice.

Non Grata i ett kallt Europa

FOTOGRAFEN ÅKE ERICSON HAR ÄGNAT SEX ÅR åt att skildra en grupp i Europa som ofta behandlas som Non Grata – de icke önskade. Han har fotograferat romer i Sverige, Tjeckien, Frankrike, Kosovo, Ungern, Serbien, Rumänien, Schweiz, Spanien och Slovakien. I sommar ställs bilderna ut på Fotografiska i Stockholm.

Åke Ericsons intention har främst varit att synliggöra den diskriminering och utsatthet som många romer lever under men också att visa andra sidor som sällan kommer fram i nyhetsrapporteringen om romers situation i Europa. Fotoprojektet har nu resulterat i en utställning som visas på Fotografiska i Stockholm fram till 28 augusti. Samtidigt visas fotona på Gallery of

Contemporary Art i Bulgariens huvudstad Sofia. Amnesty Press träffade fotografen dagen innan vernissagen den 26 maj.

Idén till fotoprojektet "Non Grata" fick fotografen Åke Ericson år 2009 när han var på semester i Breclav i södra Tjeckien med sin tjeckiska kollega och mentor *Antonin Kratochvil*.

De fick reda på att två romska släkter, som sedan flera generationer varit bosatta i ett bostadsområde, skulle tvångsflyttas

eftersom ett stort shoppingcenter skulle byggas på samma plats.

– De tvingades flytta till en ladugård som stank av gödsel, utan tillgång till varmt vatten och värme. Det som hände var hemskt. Deras situation berörde mig så starkt att jag bestämde mig för att göra ett fotoprojekt som handlar just om det. Om romers livsvillkor och om den diskriminering de utsätts för, säger Åke.

Han beskriver hur det inledningsvis var svårt för honom som fotograf och icke-romer att få tillträde till de rum han ville fotografera. Det fanns en (ofta förståelig) misstänksamhet mot honom när han tog upp sin kamera.

BLY. I Ostrede i Mitrovica i norra Kosovo lever romska familjer i en miljö där blyhalterna innebär en hälsofara.

ROMSKA BYAR. På slutningarna utanför Kosice i Slovakien bor romer i byar.

– Det har varit en process i sig att bygga upp kontakter och få förtroendet att fota ibland väldigt intima situationer. En gång kom jag till en by i Transsylvanien sent på kvällen. Det pågick en stor bröllopsfest och jag tog upp kameran direkt, vilket inte var så populärt. Det kan jag förstå, det hade varit en massa tv-team där och lovat guld och gröna skogar men de försvann så fort festen var över. Jag har inte lovat någon någonting, det enda jag har sagt är att jag ska göra mitt bästa för att föra ut deras talan, berätta om deras situation. Jag gav dem också tillgång till en hemsida där jag regelbundet lade upp bilder, så att de förstod att jag menade allvar.

Åke säger att det är viktigt att förstå att även om romer som grupp utsätts för systematisk diskriminering i hela Europa så finns det stora skillnader mellan olika länder.

– Jag upplever att den romska befolkningen i Spanien är mer integrerad och mindre diskriminerad än i till exempel Ungern

och Tjeckien. De har högre utbildningsgrad och är en del av det spanska samhället. Där är det även vanligare att romer gifter sig med icke-romer. I många östeuropeiska länder däremot lever många romer under ghetto-liknande förhållanden. De är en extremt utsatt grupp som ingen vill kännas vid. Jag glömmer aldrig när Rumäniens socialminister *Rovana Plumb* var på Sverigebesök i januari förra året. Hon stod i Rosenbad och sade ordagrant: "Vi har ingen diskriminering

av den romska befolkningen i mitt land". Det var så absurt, för samtidigt satt det romer från Rumänien i 15 minusgrader och tiggde på Stockholms gator!

En annan del av projektet "Non Grata" har också varit att visa upp sidor av romsk kultur som sällan skildras och som kan bidra till att skapa positiva bilder som bryter med stereotyper och klichéer. När jag frågar Åke vad han upplever som den viktigaste frågan för den romska befolkningen i Europa idag kommer svaret blixtnabbt:

– Utbildning! Att romer får tillgång till skola och utbildning precis som alla andra. Det är bland annat genom utbildning som man blir medveten om sina rättigheter, det är sätt att ta sig ur isolering och fattigdom. Men det måste vara ömsesidigt, det finns ju romer som inte vill skicka sina barn till skolan. I Tjeckien finns en regel att barnen i romska familjer måste gå i skolan för att de ska få socialbidrag. Det tycker jag personligen är bra.

CLARA LEE LUNDBERG

FOTOPROJEKT. I sex år har Åke Ericson arbetat med att skildra romer i Europa.

I Putins rike

INGENTING ÄR SANT. ALLTING ÄR OMÖJLIGT. DET NYA RYSSLANDS SURREALISTISKA SJÄL

Peter Pomerantsev
Ordfront Förlag

KAMPEN MOT PUTIN. DEN RYSKA PROTESTRÖRELSENS UPPGÅNG OCH FALL

Per Leander
Verbal förlag

PÅ NYÅRSAFTON 1999 höll Rysslands dåvarande president *Boris Jeltsin* ett TV-sänt tal till nationen. Han bad folket om ursäkt, för att ”mycket av det som vi trodde skulle bli lätt, visade sig smärtsamt svårt”. Jeltsin lämnade över makten till *Vladimir Vladimirovitj Putin*, som har dominerat rysk politik sedan dess. Men hur har Putin kunnat samla makten kring sig? Det skildras i två aktuella böcker.

Peter Pomerantsev är TV-producent och journalist. Under tio år arbetade han åt ryska medier, vilket gav inblick i hur Kremles PR-maskineri fungerar. I boken *Ingenting är sant. Allting är möjligt - det nya Rysslands surrealistiska själ* berättar han om sina upplevelser. Pomerantsev föddes i Ryssland, växte upp i Storbritannien, men flyttade tillbaka under 1990-talet och började arbeta för TNT - ett produktionsbolag som ägs av det statliga gasföretaget Gazprom.

I boken, som är någon form

GRUSAT HOPP. Proteströrelsen vintern 2011–2012 skakade Putins regim.

av blandning av självbiografi och reportage, skildrar han sitt arbete med olika dokumentärer. Det handlar om gangsters, oligarker och sekter. Och bilden av det nya Ryssland som framträder, med all sin korruption och dekadens, är becksvalt.

Från produktionsbolaget kommer hela tiden krav på att underhålla och välja bort negativa historier. Pomerantsev ser detta som en medveten strategi. För Rysslands nya maktelit är smartare än sina kommunistiska föregångare. Istället för att söva undersåtarna med tråkiga program om planeekonomins landvinningar sövs de nu istället med billig underhållning.

Om Pomerantsev skildrar systemet inifrån, skildrar journalisten *Per Leander* oppositionen mot systemet. I *Kampen mot Putin. Den ryska proteströrelsens uppgång och fall* berättar han om hur motståndet mot Putins regim växte i slutet

av 2011. Människor intog gator och torg i protest mot fusket i presidentvalet. Demonstrationerna breddades och växte i styrka när vänster, liberaler och nationalister gick samman. Men det spirande motståndet slogs brutalt ner på Bolotnaja-torget i maj 2012. Flera av ledarna inom oppositionen greps och dömdes till långa fängelsestraff.

Leander skildrar ingående oppositionens olika organisationer och på så vis fyller boken ett viktigt tomrum. För den ryska oppositionen mot Putin - bortom Pussy Riot - har knappast fått någon större uppmärksamhet i svenska medier.

”Ingenting är sant” och ”Kampen mot Putin” är dystra läsningar om utvecklingen i Ryssland. Tillsammans utgör böckerna två viktiga pusselbitar för att förstå Putins regim. Och behovet av att förstå denna regim är, som bekant, mycket stort.

CHRISTOFFER DAHLIN

Ut i ljuset!

TACKLA HATET: OM NÄTHAT, HOT – OCH HUR DU SKYDDAR DIG

Rebecka Bohlin
Ordfront

JAG TROR ATT många har uppfattat den förskjutning som skett i media och sociala medier gällande vad som är ”okej” att säga och inte. *Rebecka Bohlins* bok *Tackla hatet* visar delar av den vardag som alltför många journalister i Sverige har vant sig vid och är en intressant och ögonöppnande bok på många sätt.

Hot och trakasserier är något som lite kommer på köpet, i alla fall om du på något sätt avviker från normen ”vit man” och särskilt om du skriver om flyktingar, mänskliga rättigheter eller högerextrema grupper och deras aktiviteter.

Författaren har träffat och intervjuat bland andra sportjournalisten *Moa Svan*, Expos chefredaktör *Daniel Poohl* och journalisten *Alexandra Pascalidou*

som alla har utsatts för hot på grund av vilka de är och vad de skriver om.

Forskare och journalister är i de flesta fall överens om motiven bakom hoten; de som hotar vill begränsa människors liv genom rädsla, och kanske till den grad att personen som har blivit utsatt börjar censurera sig själv eller till och med helt slutar att skriva.

Arbetsgivare och polis verkar ännu stå närmast handfallna när det gäller att hantera digitala hot.

Precis som Bohlin säger så ”behöver [vi] dokumentera hur hat uttrycks, vilka som ligger bakom, vad de vill och vad hatet för med den som utsätts” för att komma fram till hur vi bäst kan motverka det mönster som framträder och bättre stötta de som drabbas.

De faktaresistenta näthatarna måste ut i ljuset. För trots att väldigt få av hoten realiserar i Sverige så är det ändå en bild av ett samhälle som jag anser att vi inte ska acceptera - ett där människor som värnar om yttrandefrihet och mänskliga rättigheter hotas.

JENNY SJÖDIN GERAAE

GAYIKONEN I FINRUMMET

DET DRÖJDE fram till 1971 innan samkönat sex blev lagligt i Finland och fram till 1999 var det ett brott att uppmana till homosexuella aktiviteter. Finlända-

ren *Touko Laaksonen*, (*Tom of Finland*), som levde 1920–1991, var en närmast underjordisk gayikon med sina bilder av välväxta nordiska män med kraftigt tilltagna könsorgan. Hösten 2014 nådde finländska postverket nya målgrupper utanför filatelisterna när en serie homoerotiska frimärken med Tom of Finland-motiv släpptes.

Fram till 7 augusti visar nu Helsingfors Konsthall utställningen *The Pleasure of Play*, den bredaste exposén hittills över Touko Laaksonens liv och konst. Utställningen har tidigare visats i New York. (Mer info på <http://taidehalli.fi/sv>).

ULF B ANDERSSON

FOTO: JEAN VONG

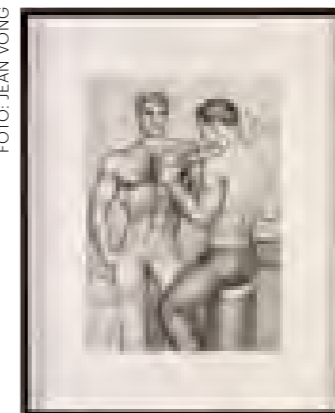
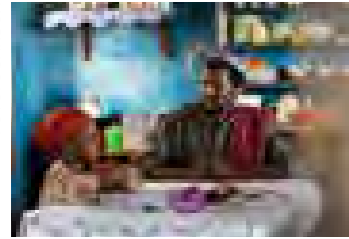

FOTO: SCANBOX

Aisha Takow och Armaan Haggio i *Eye in the sky*.

EFFEKTFULLT OM DRÖNARKRIG

EYE IN THE SKY

REGI: **Gavin Hood**
SKÅDESPELARE:

Helen Mirren, Aaron Paul, Alan Rickman, Aisha Takow
LAND: **Storbritannien**

OBEMANNADE flygfarkoster, drönare, har blivit allt vanligare i dagens moderna krigföring. Regissören *Gavin Hood* skildrar i *Eye in the sky* på ett kusligt verklighetstroget sätt hur det kan se ut. Den brittiska översten Powell (*Helen Mirren*) har upptäckt att högt uppsatta ledare inom den somaliska rörelsen al-Shabaab håller möte i en stadsdel i Kenyas huvudstad Nairobi. Samarbetet mellan Kenyas säkerhetstjänst och militären i USA, där drönarpiloterna sitter i Nevada, och den brittiska politiska och militära ledningen ställs dock inför ett dilemma när övervakningen visar att en självmordsattack förbereds och att ett gripande av somalierna är omöjligt.

Nu återstår alternativet att döda ledarna inom al-Shabaab med en drönare men vilka civila förluster kan anses rimliga?

Gavin Hood har gjort en spännande och insiktsfull film om en av dagens brännande politiska och moraliska frågor i kampen mot grupper som använder terror mot civila som sitt vapen.

ULF B ANDERSSON

Varm i själen

FRÅN SNACK TILL
VERKSTAD: ANTIRASISM
I PRAKTIKEN

Marcus Priftis
Leopard förlag

47 LOKALA initiativ för att motverka rasism och dess förödande konsekvenser. Det handlar om allt från stora nationellt finansierade arvsfondsprojekt till mindre lokala projekt. Alla har de några saker gemensamt; de ruckar och lossar på segmenterade fördomar. Jag har många gånger suttit och analyserat, funderat och diskuterat om hur den bästa antirasismen är organiserad. Otaliga är de gånger jag just funderat på följande: Vad gör verklig skillnad i människors liv och hur kan alla känna sig berörda och behöva i kampen för ett antirasistiskt samhälle?

Marcus Priftis svarar i *Från snack till verkstad* kort, enkelt och koncist på mina frågor. Den bästa antirasismen är den utförda, den som går från snack till verkstad. Boken är en fröjd att läsa för den med ett bultande aktivisthjärta och som tror på solidaritet och mobilisering av människor. Jag blir alldeles varm i själen av allt engagemang.

Några intervjuer får mig att tänka i helt nya banor och ger spännande perspektiv. I de olika projekten läser jag om målmedvetna, intelligenta och strategiska personer. Vissa med en tydlig strukturell analys av problemen och andra där målet snarare är att skapa ett bättre samhälle utan att fundera på varför samhället ser ut som det gör.

Boken är både en guide och en källa till hoppfullhet. Språket är lätt att följa och förstå. Det är en perfekt bok för att hitta knivskarpa argument att använda i debatten kring antirasism och hur vi faktiskt kan gå från ord till handling. **MALIN ÖSTERBERG**

FÖRSVAR I ROJAVA. Kvinnliga soldater i YPJ har blivit en symbol för det kurdiska motståndet mot IS. FOTO: FREE KURDISTAN

Unikt dokument

KOBANE. DEN KURDISKA REVOLUTIONEN OCH KAMPEN MOT IS

Joakim Medin
Leopard förlag

NÄR DETTA SKRIVS har SDF, kurdiska styrkor som är allierade sunnimuslimska araber och kristna grupper, tillsammans med USA inlett en offensiv norrifrån mot Raqqa, huvudstad för IS, Islamiska statens kalifat i Mellanöstern. Från söder anfaller den syriske diktatorn **Bashar al-Assad**s armé med ryskt och iranskt stöd.

Konflikten i Syrien är komplicerad och behöver komplexa förklaringar. Den svenske journalisten **Joakim Medin** gör i *Kobane* ett mycket ambitiöst och lyckat försök att förklara den del av kriget som hösten 2014 hamnade i världens blickfång när IS var nära att inta den kurdiska staden Kobane på gränsen till Turkiet. Medin har genom sin egen närvaro på plats fått en unik inblick i vad som faktiskt har hänt på marken när Rojava, de kurdiskt dominerade delarna av norra Syrien, har blivit ett självstyrande område.

I boken får vi en gedigen beskrivning av den kurdiska frågan och den ideologiska omsvängning som PKK:s fångslade ledare **Abdullah Öcalan** har gjort i sin fångenskap i Turkiet sedan 1999. Läsarna får möta många av de

kurdiska kvinnor och män som med vapen i hand försvarar sig mot IS men också bygger ett nytt samhälle. Öcalans tidigare doktrinära marxism-leninism har nu ersatts av tankar hämtade från den amerikanske ekoanarkisten **Murray Bookchin** med betoning på ett samhälle som byggs underifrån och med jämställdhet mellan könen. Medin konstaterar dock att personkulten av Öcalan är oförändrad. Han sätter också frågetecken för verkligheten bakom slagorden om alla folkgruppers lika rättigheter i Rojava och redogör för bland annat Amnestys kritiska rapporter om godtyckliga fängslanden och fördrivandet av araber.

Medin berättar också om den osannolika samling frivilliga som i hundratal strömmar till Rojava; tyska hippieanarkister och kommunister, amerikanska ex-soldater, kanadensiska pensionärer och tonåringar och unga svenska kvinnor och män. Han gör det storpolitiska dramat begripligt där USA nu stödjer en rörelse vars gren i Turkiet, PKK, fortfarande är terroriststämplad och vars socialistiska symbolik ligger långt från Wall Streets världsmodell.

Dessvärre har förlaget slarvat en del med korrekturläsningen vilket är störande, liksom att den digra fotnotsapparaten ibland havererar i numrering. **ULF B ANDERSSON**

NALEN ROSANNE CASH ONS 24/8

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ: WWW.NALEN.COM 2016

”Mer fredsprojekt än fotbollsturnering”

Den 28 maj inleddes alternativa fotbolls-VM och **Per-Anders Blind**, ordförande i Conifa, konfederationen för oberoende fotbollsföreningar, kunde räkna in tolv lag som samlats i Abchazien, utbrytarstaten i västra Georgien. Bland lagen fanns Sapmi, Norra Cypern, Somaliland, Kurdistan, Padanien och västra Armenien, rapporterar RFE/RL.

”Snowden gjorde allmänheten en tjänst”

USA:s förre justitieminister **Eric Holder** sade den 30 maj i en podcast från CNN att **Edward Snowden** gjorde allmänheten en tjänst när han år 2013 avslöjade den omfattande övervakningen från amerikanska NSA. Eric Holder sade dock att han fortfarande anser att det var olämpligt och olagligt att läcka dokumenten. Edward Snowden lever numera i exil i Ryssland för att slippa ställas inför rätta i USA.

”Ärligt talat är min kunskap om Mellanöstern mycket större idag än den var när jag var premiärminister”

Den förre brittiske premiärminister **Tony Blair** gjorde någon form av självkritik vid ett seminarium i London den 24 maj. I början av juli väntas den så kallade Chilcot-kommissionen komma med sin granskning av hur Blair år 2003 vilseledde den brittiska allmänheten då Storbritannien deltog i USA:s invasion av Irak.

”Han är fri och mår bra”

Shar Yamone bekräftar den 24 maj att pojkvännen och poeten **Maung Saung-kha** hade frigivits trots att han dömts till sex månaders fängelse för brott mot Burmas telekommunikationslag. Domstolen i Rangoon konstaterade att han redan avtjänat straffet efter drygt ett halvår i häkte för att han skrivit en dikt om att ha en tatuering av Burmas president på sin penis.

FOTO: CHARLIE OLOFSSON

17 MAJ: **Nadia Zabehi**, medlem i Amnestys hbtqi-grupp och RFSL-gruppen Dharma och Martia, på Sergels torg.

KYSSAR I CITY

♂♀ – Var inte blyga. Nu är det dags att vara modigare än ni tror att ni är, ropade **Lyn Bentschik**, från Amnestys hbtqi-grupp i Stockholm, ut över Sergels torg.

Ett 70-tal personer kom för att delta i kyss-aktionen, som hölls den 17 maj för att uppmärksamma IDAHOT, Internationella dagen mot homo- och transfofi. Många förbipasserande stannade upp för att titta när deltagarna uppmanades att visa sin kärlek till varandra och sig själva genom att kyssas eller kramas. Den som ville kunde få hjälp att hitta partner eller partners vid matchningsstationen för singlar.

IDAHOT uppmärksammades första gången år 1990, då Världshälsoorganisationen, WHO, beslutade att homosexualitet inte längre skulle klassas som en sjukdom. Sedan dess har kampanjdagen vuxit och datumet uppmärksammas av hbtq-aktiver över hela världen. I år hölls konferenser eller manifestatio-

ner i bland annat Kambodja, Armenien, Georgien, Kuba och Botswana.

Aktionen på Sergels torg arrangerades av RFSL Stockholms grupp Dharma and Martia, som riktar sig till hbtq-personer med bakgrund i Mellanöstern, och av Amnestys hbtqi-grupp i Stockholm.

– Just nu laddar vi batterierna inför Stockholm Pride, säger **Louise Bergetoft**, kontaktperson för gruppen.

Om allt går enligt planen får de Pride-besök av den vitryske dragartisten och hbtq-aktivisten **Ihar Tsikhanyuk** (se Amnesty Press nummer 3/2014). Han greps och misshandlades av polis år 2013.

Amnestys hbtqi-grupp i Stockholm arbetar vidare med hans fall, bland annat genom att sätta press på justitieministern i Vitryssland (Belarus).

– Vi vill att poliserna ska ställas till svars och att Ihar ska få upprättelse, säger Louise Bergetoft. **CHARLIE OLOFSSON**

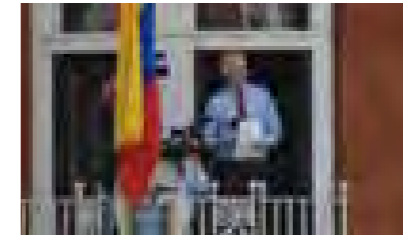
SKRATTA ELLER GRÅTA?

NÄR JAG LÄSER Amnesty press nr 1/2016, om ”nya turer kring Assange”, så funderar jag allvarligt på, om Amnestys värderingar stämmer med mina. Artikeln på sid 28 medför att jag inte vet om jag skall skratta eller gråta. Det går inte att sitta på alla stolar samtidigt genom att hålla med alla inblandade parter, som Amnesty gör. Amnesty brukar ta ställning för de svaga och utsatta, vilket har varit ett skäl för mig att vara medlem sedan 40 år.

Assange är bevisligen INTE ”godtyckligt frihetsberövad” och bevisligen INTE godtyckligt gripen. Han håller sig bevisligen undan rättvisan och han inväntar väl att preskriptionstiden skall infalla eller att rättsväsendet av något annat skäl avstår att väcka åtal beroende på att förundersökningen inte går att slutföra eller att förseningen stjälper ärendet.

Assange har uppenbarligen en medeltida kvinnoosyn, vilket i sig inte är kriminellt, men borde stämma åtminstone Amnesty till eftertanke.

Dessutom har jag inte sett något från Amnesty i frågan om Assanges

FRIHETSBERÖVAD? **Julian Assange** håller tal från Ecuadors ambassad i London. FOTO: SNAPPERJACK/WIKIPEDIA

mycket märkliga påstående om att han riskerar att bli utlämnad till USA, om han på ett eller annat sätt återvänder till Sverige.

Frågan är väl snarast, om inte risken att bli utlämnad till USA från Storbritannien är mycket större med tanke på de mycket nära relationerna på många plan mellan de bägge länderna.

Jag som gillar lag och rätt förutsätter att Sverige inte bryr sig om UNWGAD, FN:s expertgrupp för godtyckliga frihetsberövanden.

JOHAN HERMELIN

SVAR: Sverige är en rättsstat

SÅ SOM TIDIGARE HAR framgått, tar Amnesty International inte ställning till UNWGAD:s prövning i fallet Julian Assange.

Amnesty International har dock uttalat sig om Julian Assange och de brottsmisstankar som finns mot honom. Amnesty anser att förundersökningen måste få fortgå och att Julian Assange måste medverka till att detta blir möjligt. På Amnestys hemsida står bland annat följande att läsa:

När det gäller FN-gruppen som kom fram till att Assange är godtyckligt frihetsberövad anser Amnesty att både Sverige och Storbritannien bör göra det de kan för att se till att länderna rättar sig efter det FN kommit fram till – men att brottsanklagelserna

om våldtäkt måste få utredas.

Amnesty International anser att Sverige är en rättsstat som respekterar sina internationella förpliktelser samt att Assange i Sverige skulle få tillgång till en rättssäker brottmålsprocess för det fall han skulle åtalas för brott.

Vi har också uttalat att för det fall USA i ett sådant senare läge skulle komma att begära Julian Assange utlämnad för brott kopplad till Wikileaks, kommer Amnesty International att vända sig emot en utlämning på grund av den risk för att han i USA skulle komma att utsättas för allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter.

MADELAINE SEIDLITZ
Jurist på svenska Amnesty

BARNTECKNINGAR FRÅN SYRIEN

FÖR DRYGT TVÅ ÅR sedan kom **Rami Hamedo**, mänsklig korstådsadvokat, från Syrien till Sverige, efter flykt via Turkiet. Han är nu bosatt i Halmstad och har tagit kontakt med Amnesty för att sprida kännedom om teckningar som syriska barn har gjort i flyktingläger i nordvästra Syrien.

Rami Hamedos idé var att ställa ut teckningar och sälja dem. Pengarna för sålda teckningar skulle gå oavkortade till barnen i form av skolmaterial och på senare tid även reparation av sönderbombade skolor.

Från Halmstad gick utställningen vidare till Grupp 256 i Ljungskile. Vår grupp, 276 i Göteborg, tyckte det vore en viktig och värdefull insats och en intressant erfarenhet att ställa ut teckningarna.

Under hösten 2015 och vintern – våren 2016 har vi i tvåveckorsperioder visat utställningen på åtta platser runt Göteborg, företrädesvis i bibliotek och lokaler knutna till någon kyrka. Senare har även grupper i Uppsala, Härnösand, Linköping och Arvika visat utställningen.

Om andra Amnestygrupper är intresserade av att visa utställningen så hör av er till grupp 33 och **Margareta Söderberg** på margareta-soderberg@telia.com eller 0730-28 66 40.

MARIANNE OCH CLAES-GÖRAN RYLANDER
Grupp 276

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, repressiva eller diskriminerade lagar som är på väg att införas eller hotad yttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Bortförda i Burma – nu i häkte i Kina

 DEN 6 OKTOBER 2015 bortfördes de kinesiska aktivisterna **Tang Zhishun** och **Xing Qingxian** från ett guesthouse i staden Mong La i norra Burma. Först den 4 maj fick familjerna besked att de bägge männen befinner sig i fängsligt förvar inför en rättegång med anklagelsen om "förberedelser för att hjälpa en annan person att illegalt korsa gränsen". De gripna är tidigare kända för att ha engagerat sig i arbetsrättsfrågor, tvångsvräkningar och hjälp till fängslade aktivister.

SKRIV TILL:

Director
Tianjin Municipal No.2 Detention
Centre
Dabian Zhuang Cun,
Xiqing Qu, Zhongbei Zhen
Tianjin Shi
Folkrepubliken Kina

Dear Director,
Allow me to express my concern for Tang Zhishun and Xing Qingxian who have been arrested on the charge of "making arrangements for another person to illegally cross the national border".

Both men have long-term health conditions which require medications; Tang Zhishun has hyperthyroidism and Xing Qingxian suffers from asthma and respiratory diseases.

I call on the Chinese authorities to ensure that Tang Zhishun and Xing Qingxian are protected from torture and other ill-treatment while in detention.

I also ask you to ensure that they have prompt access to any medical treatment they may need, and have access to their families and lawyers of their own choosing.
Respectfully yours,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 10 juli.

Terroriststämplad efter internetinlägg

 DEN 26 APRIL fastställde re- giondomstolen i Sverdlovsk en dom mot **Yekaterina Vologzheninova** på 320 timmars samhällstjänst då hon anses ha uppviglat till "hat och splittring" genom att på sitt privata konto på VK, ett socialt media på internet, kritisera Rysslands annektering av Krim och stöd till separatister i östra Ukraina. Hennes bärbara dator och datormus ska förstöras som "brottsredskap". Samma domstol har också beslutat att hon ska finnas kvar på listan över "terrorister och extremister" och hennes bankkonto och bankkort är spärrade.

SKRIV TILL:

Prosecutor General of the Russian
Federation
Yurii Yakovlevich Chaika
Prosecutor General's Office
ul. B. Dmitrovka, d.15a
125993 Moscow GSP- 3
Ryssland
Fax: +7 495 987 5841 /
+7 495 692 1725

Dear Prosecutor General,
In writing to you I would like to draw your attention to the case of Yekaterina Vologzheninova. She has been convicted for "inciting hatred and enmity on the grounds of ethnicity" following her online criticism of Russia's annexation of Crimea and Russia's military involvement in Donbass.

I hereby call on the Russian authorities to immediately take the necessary steps to overturn Yekaterina Vologzheninova's conviction.

Further, I urge the authorities to ensure that her name is removed immediately from the Rosfinmonitoring's List of Terrorists and Extremists.
Respectfully yours,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 10 juli.

Samkönade äktenskap ska förbjudas

 I GEORGIENS konstitution står nu att ett äktenskap är en frivillig förening mellan två jämlika parter. Den 7 mars meddelade Georgiens premiärminister att det styrande partiet nu vill ha inskrivet i konstitutionen att ett äktenskap uttryckligen är en förening mellan en man och en kvinna. Parlamentets kommitté för mänskliga rättigheter har sagt ja och nu ska förslaget tas upp för beslut. Amnesty anser att detta innebär diskriminering och riskerar att öka hat och våld mot homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella i Georgien.

SKRIV TILL:

Prime Minister
Giorgi Kvirikashvili
7 Ingorokva St
Tbilisi 0114, Georgien
Facebook: facebook.com/
KvirikashviliOfficial
Twitter: @KvirikashviliGi

Dear Prime Minister,
Allow me to express my concern for the proposed bill which would amend the Georgian Constitution introducing a definition of marriage explicitly as a union between a man and a woman. Such amendment would directly discriminate against LGBTI people who live or wish to live in a same-sex union.

Therefore I call on the Georgian authorities to stop the bill aimed at restricting the constitutional definition of marriage as this would effectively discriminate against same-sex partners.
Respectfully yours,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 10 juli.

Ovanstående vädjandebrev finns också på amnestypress.se (längst upp i högra hörnet).

Han säljer sin själ för makt och berömmelse

MEPHISTO

Av **ARIANE MNOUCHKINE** efter **KLAUS MANN'S** roman Regi **PONTUS STENSHÄLL**

Premiär 17/9 Stora Scen

Med RUDY ADDO, KIM THEODORIDOU BERGQUIST, CARINA BOBERG, MARIE DELLESKOG, FREDRIK EVERS, SVEN-ÅKE GUSTAVSSON, JOHAN KARLBERG, LISA LINDGREN, JENNIFER PETERSSON, MARIA PONTÉN (praktikant), MISAGH SHARIFIAN, VICTOR STÅHL SEGERHAGEN, JESPER SÖDERBLUM

Biljetter 031 708 71 00
Mat & dryck 031 708 70 90
www.stadsteatern.goteborg.se

 Göteborgs
Stadsteater

S.O.S.

SVERIGE!

Riksdagen kommer den 21 juni att rösta om en lag som innebär en helt ny och mycket restriktiv flyktingpolitik.

Om lagen röstas igenom kommer det leda till stort lidande för människor som redan utsatts för svåra prövningar.

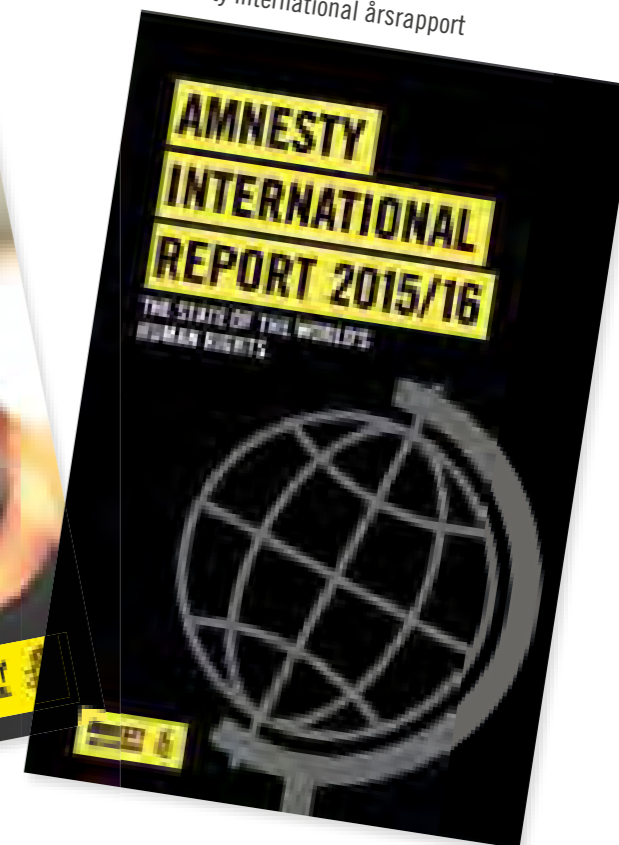
VI KAN GÖRA NÅGOT ÅT DET.

Gå in på WWW.SIGNBY.ME och vädja till Riksdagen att den röstar **NEJ** till lagen!

Svenska sektionens årsberättelse
med årsredovisning

Amnesty International årsrapport

BESTÄLLNINGSKUPONG

Beställ Amnestys årsrapport 2015/2016.

Rapporten beskriver människorättssituationen i 160 länder och innehåller även sammanfattningar för varje världsdel. Kostnad 200 kr + porto.

- Ja, jag beställer Amnestys årsrapport
- Ja, jag beställer svenska sektionens årsredovisning 2015.
Vi skickar den mot portokostnad.
- Ja, jag vill prenumenera på Amnesty Press.
4 nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett inbetalningskort. Som medlem får du Amnesty Press automatiskt.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, box 4719, 116 92 Stockholm

MISSA INTE AMNESTYS ÅTERBLICK 2015

Amnestys arbete ger resultat. Läs om hur vi alla tillsammans har gjort stor nytta under året som gått. TACK för ditt stöd – när många tillsammans känner och agerar för samma sak uppstår en kraft som kan förändra världen.

ÅTERBLICK 2015 FINNS SOM BILAGA HÄR I AMNESTY PRESS.

DU KAN FÖRÄNDRA VÄRLDEN – ÄVEN I FRAMTIDEN

Vill du ha information om hur du kan ge en testamentesgåva, beställ en testamentsbroschyr på testamente@amnesty.se eller ring Anna Edman på 070-860 41 15 för vidare information.

AMNESTY.SE/TESTAMENTEN

FRAMTIDENS AKTIVISM

Vad är framtidens aktivism? Vad vill amnesty medlemmar göra i framtiden och vilken sorts aktivism ger resultat och hjälper oss att uppnå vår vision om att mänskliga rättigheter ska gälla alla alltid?

Inte sällan påstås det att engagemanget i Sverige sjunker och att färre engagerar sig i föreningslivet. Detta motbevisas dock gång på gång på studier från Ersta Sköndals högskola om svenskarnas engagemang. Att påståendet ovan är fel blev också tydligt i och med den situation som uppstod, när Sverige under hösten 2015 på kort tid fick ta emot ett stort antal flyktingar. Stora grupper engagerade sig på en mängd olika sätt för att hjälpa och stötta människor på flykt. Det finns således en vilja hos många att engagera sig, men frågan är på vilket sätt och hur vi i vår organisation kan fånga upp detta engagemang och ge människor en möjlighet att utveckla det hos oss?

Svenska Amnesty har över 100 000 medlemmar. Fler än 100 000 personer som på olika sätt står upp för mänskliga rättigheter och som tillsammans arbetar för en bättre värld. Även om vi alltid strävar efter att bli fler, tycker jag ändå att det är rätt häftigt. Tillsammans med globala Amnesty bildar vi världens största MR-organisation! Men vad är då ett medlemskap och vad innebär det att vara en medlemsrörelse? Jo, det innebär att det är vi som medlemmar, som är de som skapar Amnesty. Årsmötet (som nyligen hölls i Halmstad) är den främsta arenan för att påverka organisationen, men från styrelsens sida försöker vi också ha kontinuerlig kontakt med medlemmar och skapar även andra arenor för medbestämmande och dialog. För Amnesty är inte medlemmarna bara viktiga, medlemmarna ÄR Amnesty.

Men medlemsbegreppet blir allt mer knepigt. Allt från gym till IKEA, ICA med flera har medlemskap som

betyder något helt annat än att medlemmarna äger och driver organisationen. Dessa medlemskap kan förvisso ge personliga vinningar (rabatter etc) men innebär inte någon form av demokratisk förankring. Detta medlemskap är således väsensskilt från att vara medlem i en organisation som Amnesty.

Det är nu vi kommer tillbaka till aktivismen. Visst, du kan vara medlem i Amnesty utan att vara aktiv. Samtidigt kan ett medlemskap ses som en aktiv handling i sig. För även om det knappast är kontroversiellt i dagens Sverige att vara medlem i en människorättsorganisation så finns det ju många platser globalt där det fortfarande är det. Till viss del kan du även vara aktiv i Amnesty utan att vara medlem, till exempel genom att delta i utåtriktade aktioner eller genom att skriva under ett vädjande. Men kärnan i vår verksamhet är aktiva medlemmar. Medlemmar som deltar i de demokratiska strukturerna, pekar ut åt vilket håll organisationen ska gå och som utför jobbet; genomför aktioner och samlar in vädjanden.

Tiden förändras och med den även vår organisation. Under 2015 minskade antalet aktiva grupper inom Amnesty och för första gången på mycket länge minskade även antalet medlemmar. En stor del i detta kan förklaras med diskussionerna kring den kontroversiella policyn om staters skyldigheter att respektera, skydda och uppfylla mänskliga rättigheter för dem som säljer sex och hur denna debatt påverkat både medlemmar och potentiella medlemmar. Men jag tror även att vi som organisation måste fundera kring hur vi på bästa sätt kan fånga upp och tillvarata engagemang och aktivism, som kanske inte riktigt ser ut som vi är vana vid. Hur kan vi tillsammans arbeta för att mänskliga rättigheter ska gälla alla alltid och samtidigt vara öppna för nya idéer och sätt att arbeta? Hur gör ni i er grupp? Hur bör styrelsen agera? Detta tror jag är otroligt viktiga frågor som vi alla i organisationen ständigt bör fundera på och arbeta med kontinuerligt.

KARIN LINKHORST, STYRELSELEDAMOT

ENGAGERA DIG I AMNESTY SKARABORG!

I Distrikt Skaraborg finns fyra aktiva grupper med hög aktivitet och lång erfarenhet. Amnestys grupper finns i Skara, Lidköping, Skövde och Töreboda. I snitt har grupperna varit aktiva i 30 år med ungdomsgruppen i Skövde som den yngsta med 7 år på nacken. Grupperna i distriktet samarbetar kring olika utåtriktade aktiviteter. Gruppen i Lidköping arbetar både utåtriktad och med brevskrivning. Gruppen ingår i ett nätverk med andra organisationer med fokus på mänskliga rättigheter och arrangerar bland annat en loppis varje år. Mellan de utåtriktade aktiviteterna arbetar gruppen bland annat med mänskliga rättigheter i Burma.

Även i Töreboda arbetar Amnestygruppen med Burma, framför allt med brevskrivning men gruppen deltar ibland också i Amnestys kampanjer. Skaragruppen deltar årligen i flera återkommande aktiviteter som Axevalla marknad, Valle vandring och kulturnatta. Gruppen deltar också i kampanjer och har ett fall i Uzbekistan men engagerar sig också mot dödsstraffet regelbundet. I Skövde finns en av Amnestys mest aktiva ungdomsgrupper. Gruppen är en sammanslutning av ungdomar från flera olika gymnasieskolor och synliggör Amnesty på en mängd olika platser - sommarfestivaler, pride-event och på skolor i Skövde.

Samtliga grupper i Skaraborg är anslutna till Amnestys arbete för kvinnors rättigheter. Våra grupper söker alltid nya engagerade medlemmar, välkommen att kontakta oss om du vill vara med!

Kontakt: Eva Jacobsen: evajacobsen@me.com 070 - 491 27 72, Karolina Pontén, karolina.ponten@amnesty.se / 0733-10 15 21

DU FÖLJER VÄL AMNESTY PRESS
PÅ FACEBOOK?

HJÄLP OSS ANALYSERA OCH "AVKODA" PETITIONER ONLINE!

Det finns ett **NYTT** sätt att engagera sig digitalt för Amnesty. Sedan 1970-talet har vi skickat ut blyxtaktioner och **NU VILL VI HA HJÄLP** med att analysera 3000 av dessa. Det kommer hjälpa oss att förstå när och var vårt arbete har störst chans att leda till positiva resultat för de individer vi agerar för.

HJÄLP OSS ATT HJÄLPA FLER!

DET ÄR ENKELT OCH TAR MAX 15 MINUTER:

1. Läs en blyxtaktion
2. Svara på några få enkla frågor
3. Bidra till Amnestys research

TESTA NU PÅ [AMNESTY.SE/ALTCLICK](https://www.amnesty.se/altclick)

ANNONS

TRÄFFA AMNESTY I SOMMAR

I Tunisien är samkönat sex olagligt. Brott mot denna lag, paragraf 230, kan ge upp till tre års fängelse för "sodomi" eller "lesbianism". Att samkönat sex är olagligt leder inte bara till att HBTQI-personer i Tunisien lever i ständig risk att bli fängslade och åtalade. Det är också en grogrund för homofobi och transfobi. Hatbrott riktade mot HBTQI-personer anmäls sällan då den som anmäler själv kan riskera att åtalas.

Håll utkik i vårt kalendarium där du kan läsa mer om aktiviteter nära dig och var du kan skriva under våra krav på Tunisien.

WWW.AMNESTY.SE

TRÄFFA OSS PÅ FESTIVALER

I sommar kommer vi att vara med på stadsfestivalen "A walk in the park" med artisterna **Miriam Bryant, Lars Winnerbäck, Melissa Horn** och **Amanda Bergman**. Ett utmärkt tillfälle att få träffa Amnesty, prata om HBTQI-personers rättigheter samt njuta av ljuva toner.

Städerna är:

Kalmar 9 juli - Helsingborg 15 juli - Uppsala 12 augusti

TRÄFFA OSS I ALMEDALEN

Du har även chansen att träffa Amnestyaktivister i Almedalen och agera mot de homofobiska lagarna i Tunisien. HBTQI-personers rättigheter i Tunisien är även temat för ett av våra seminarier under torsdagen 7 juli då vi hela dagen befinner oss i Fenomenalens tält på Skeppsbron 4.

Andra teman vi lyfter i våra seminarier är: asylrätten, de glömda konflikterna, övervakning och telekombranschen, samt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

VÄLKOMMEN!